

Bitka v etruščanskih Apeninih

Berlin, 8. oktobra. Na gorskem bojišču etruščanskih Apeninov se je v razklanem gorskem masivu med prelazom Santerno in reko Senio razvila na visinah prelaza pri Gloggio etruščanska bitka. Dočim imajo sovražni napadi proti cestam, ki leže bolj proti zahodu, naloga, da večje močnejše nemške sile, postaja angloameriški ofenzivni cilj vedno jasnejši. Ob prelazu Gloggio hočejo prebiti nemške črte v smeri proti Imoli in s tem presekati cesto v Bologno. V središču bojev je še vedno Monte Battaglia, ki ga sovražnik obvlada s močno utrjene razvaline na vrhu. Z bližnjega Monte Cappella so odbili nemški grenadirji v najhujših obrambnih bojih ob obeh straneh gorske kotline vedno znova napadajoče sovražnike. Dva vdora se jim je z uspešnimi protisunkovimi poskusi zadržati. Maloštevilni branilci Monte Cappella so obdržali tudi večer svoje postojanke kljub

vsem sovražnim napadom. Na področju severno od Firenzole so angloameriški 2. oktobra kljub dežju in megli nekoliko napredovali. Nemci so slabše sovražne sile, ki se prodirje v okolico južno od Cassoni di Remagne, s protisunkom popolnoma uničili, neko napadajočo skupino pa vrgli nazaj. Pač pa je uspelo naprotniku, da je prodril ob cesti, ki vodi preko Castel del Rio in Sassoleona proti severu, do južno od Pezzola. S protisunkom ga tu Nemci zaustavili.

Na zahodnem delu italijanskega bojišča in ob Jadranu so se vršili le krajevni epopadi. Posamezne britanske izvidniške čete so zavrnile že nemške prednje straže. S presenetljivim nemškim protisunkom so zajeli nemški grenadirji ujetnike in precej orožja. Jugoslovansko od Savignana so razbili neko sovražno prednostjo ter vrgli sovražnika preko reke nazaj.

Madžarsko vojno poročilo

Budimpešta, 3. okt. Šef honvedskega generalnega štaba javlja:

Pri Makóju dobro napreduje protinapad honvedskih čet. Po uničenju 21 oklepnikov smo stisnili sovražnika na ozemlje prostoru. Na obmejnem ozemlju Mezőhegyes-Sarkad smo uspešno zavrnili številne sovražne napade. Nagyzslonto so honvedske čete ponovno osvojile ter dobile stik z nemškimi četami, ki napadajo iz Velikega Varadina v smeri proti jugu. Prestanki južno od Velikega Varadina tepnih sovražnih skupin so prekoračili mejo.

Zapadno in vzhodno od Turde je sovražnik po premestitvi svojih sil in prihodov nadaljnjih ojačen po večdnevni topniški pripravi prišel dne 2. oktobra zgodaj zjutraj napadati z več divizijami. Nikjer ni uspelo, da bi prebil bojno črto. Ob nekaterih manjših vdorih so v teku lastni protikutrepi.

Mcčnejše sovražne skupine so hotelo zavzeti Reghinul Sasescu. Nemške čete so napad pred mestom zaustavile.

Honvedske čete so pri Tatarskem prelazu in prelazu pri Borsai razbile številne sovražne napade.

Angleški glas o vprašanju morskih ožin

Stockholm, 4. okt. O bodočnosti morskih ožin objavlja angleški zgodovinar sir John Marriott v časopisu »The Fortnightly« članek, čigar pomen podčrta dejstvo, da ga je obsežno prevzela tudi angleška poročevalska služba. Ta članek vsebuje senzacionalno ugotovitev, da se Anglija sovjetski zahtevi po turških morskih ožinah ne bo upirala.

Ako zahteva Sovjetska zveza Carigrade, piše članek, potem se njeni zahtevniki skoraj ne bodo mogli upirati, ker so bili na to dajate pripravljeni pod carsko vladjo. Marriott napravlja potem sicer nekaj omejitvev, ko pravi, da bi interesom britanskega imperija bolj odgovarjalo, ako nadzorstvo nad turškimi morskim ožinami ne bi bilo v rokah ene sile. Vendar bi bila morda taka kontrola le pod strogimi pogoji, ki bi bili prav tako strogi, kot pogoji iz leta 1923, katere so kasneje v Montreux spremenili v turško korist. Pisatelj označuje mnenje, da imajo Turki v svojem žepu še vedno ključ balkanskega problema in da je od njih odvisen v nekaterih ozirih evropski mir, kot paradokso. Ob koncu dodaja, da Evropa ne bo mogla uživati trajnega miru tako dolgo, dokler bo vladal na Balkanu stalni nemir.

Kdo je Zdanov

Zürich, 3. okt. Kot je znano ni podpisal sovjetskega diktata za Finsko zunanji komisar Molotov, marveč Zdanov, ki bo tudi predsednik sovjetske nadzorne komisije na Finskem.

»Neue Zürcher Zeitung« objavlja poročilo o tem, kdo je oni generalni polkovnik Zdanov, čigar ime se ni nikdar pojavilo v sovjetskih vojnih poročilih. To ni nihče drugi kot boljševiški strankin tajnik za Leningrad, ki je dosegel kot predsednik komisije za zunanje zadeve pri vrhovnem sovetu velik vpliv. Zdanov je pripadal v prvi svetovni vojni onim političnim komisarjem, ki so po padcu carizma vodili upor v armadi. Kasneje je postal boljševiški strankin tajnik v Nižem Novgorodu, bil izvoljen v boljševiški osrednji odbor, delal dolgo skupno s Stalinom ter prevzel leta 1934. kot naslednik Kirova mesto strankinega tajnika v Leningradu. Zdanov je tudi

član Polit-biroja stranke ter s tem eden najvplivnejših sovjetskih politikov. Sedaj bo ta mož v Helsinkih predsednik Sovjetske nadzorne komisije.

Zgodovinska ura Flandrije

Berlin, 3. okt. Vodja Flamcev dr. Jef von de Vlede je akical flamsko pokrajinsko vodstvo na prvo sejo. Med to zgodovinsko uro, ki je bila vsa v znaku narodne samostojnosti Flamcev v carstvu germanske krvne skupnosti, je potrdil flamski vodja brezpogojno zvestobo Führeru. Nemčiji in narodno socialističnemu svetovnemu nazoru. Pokrajinsko vodstvo, ki je prežeto z neomajno voljo borbe do končne zmage, je sprejelo prve ukrepe za totalno borbo vseh Flamcev.

Obvestila Preveda

Razdeljevanje krompirja na odrezke od 1 do 20

Potrošniki v mestu Ljubljani, ki že niso dvignili krompirja na odrezke št. 1 do 20 nakaznice za krompir, ga lahko dvignejo do vključno 9. oktobra pri naslednjih trgovcih: Nabavljajna zadruška drž. žel. Cesta 800 let Ljubljane, Nabavljajna zadruška, Vodnikov trg, Gregor, Dunajska cesta in Sever, Gosposvetska cesta. Opozorjamo vse potrošnike, da s tem dnem ti odrezki zapadejo.

Deličev zaseke za oktober

Občani mesta Ljubljane zunaj zapornega pasa bodo nabavili pripadajoč zaseke 5. in 6. oktobra pri mesarjih: Hudnik, Dunajska cesta, Abramovič Ivan, Sv. Roka 8, Ahlin Franja, Karlovska 17, Dolinšek Josip, Ižanska, Jesih Jakob, Rudnik, Marolt Fran, Vodnikova, Ponikvar Alojzij, Vodnikova 40, Šerjak Alojzij, Stožice, Škerl Viktor, Viska in Šetnikar Jože, Brdo.

Urejene odrezke za zaseke bodo oddali na Prevod, Gosposka ul. 12, soba št. 11, v ponedeljek 9. oktobra.

Poziv mesarjem

Zaradi dodelitve zaseke morajo mesarji dostaviti posodo na Mestni klavnicni kakor sledi:

v četrtek 5. X. 44. dopoldne z začetnicami od R-Ž,

v ponedeljek 9. X. 44. dopoldne z začetnicami od K-P,

v sredo 11. X. 44. dopoldne z začetnicami od A-J.

Prodaja drobovine težakom

V petek, dne 6. t. m. dobijo delavci pri težkih delih na odrezek »TD št. 8« od št. 234.000 do 235.000 septembrske dodatne živilske nakaznice z rjavimi črtami, izdane od Mestnega preskrbovalnega urada v Ljubljani 23-50 dkg drobovine v razmerju:

25 dkg ledvic, jeter, srca ali

40 dkg vavpov, govejih gobcev ali pa

50 dkg pljuč.

Drobovino bodo prodajali mesarji: Černivec Stanko, Marjetič Ivan in Kumer Matija, na mesarskih stojnicah na Pogačarjevem trgu od 8 do 13.

Delavci pri težkih delih, ki pri tej delitvi ne bi dobili drobovine, bodo lahko kupili drobovino pri prihodnji delitvi, ki bo objavljena v časopisih.

Komunistične tolpe dobivajo udarec za udarcem

Cela XVIII. tolovajska divizija je bežala pred domobranskimi skupinami — Na Bloški planoti je padlo 255 rdečih tolovajev, 60 je ujetih, med njimi razni »kulturniki« — Padlo je sedem tolovajskih kolovodij z višjimi čini od kapetana dalje

Domobranske bojne enote so v zadnjem času dosegle toliko velikih uspehov v čiščenju komunističnih tolpe, da se jim tolovaji sedaj sploh ne upajo postavljati po robu. Rdeče vodstvo je bilo prisiljeno iskati vsa možga sredstva, da ta val bojazljivosti v svojih tolpah ustavi. Sredi septembra je sam Pero, komandant VII. korpusa, izdal na svoje divizije proglas o novi domobranski taktiki. V tem proglasu tolaži svoje podložnike s slabim izbranim izgovorom, češ da domobranski bojni oddelki prav za prav niso tako udarni, temveč nevarni le v toliko, da prodirajo globoko v »svobodno« ozemlje. To se mora, pravi proglas, na vsak način nehati. Da pa bo strahopetnost brigad prenehala, uporabljajo tolovaji še drugo sredstvo: sodišča. Tako je sodišče XVIII. divizije sredi septembra poklicalo na zagovor komandanta in politkomisarja Ljubljanske brigade. Gotovo sta ta dva rdeča krivnika skesano obljubila poboljšanje, kajti kmalu nato se je Ljubljanska brigada začela pripravljati na prihodnjo težko borbo.

V torek 26. septembra je celotna XVIII. tolovajska divizija začela pritiskati na progo nad Logatec. V popoldanskih urah, okrog petih, je Ljubljanska brigada napadla domobranske posadke. Domobranci so takoj krepko odgovorili. Po prvem tolovaj. napadu je komora Ljubljanske brigade dobila povelje, naj se s tovorom približa domobrancem. Ko je bila le kakih 100 metrov oddaljena, jo je opazil topič na nasprotnem hribu. Z dobrim strelom je zadel municijo na mulah. Z močnim izbruhom je tovar začel z vsilo goroti. Pri tem so tri mule poginile, trije tolovaji pa so bili v trenutku ob življenje. Vsi ostali tolovaji so s strahom zbežali nazaj.

Komunistično vodstvo pa na noben način ni hotelo popustiti ponovni bojazljivosti tolovajev. Skupine tolovajev so morale kar naprej napadati junaške domobranske. Po končani akciji je imela Ljubljanska brigada poleg množice mrtvih tudi okrog 40 ranjenih, kakor je svojemu glavnemu štabu poročal komandant tolovajskega »korpusa«.

Se isti večer so bile o tem obveščene vse domobranske udarne skupine. V zgodnjih jutranjih urah pa so domobranci Rupnikove, Meničaninove in deloma tudi Cofove skupine odšli v smeri, kamor se je po omenjeni bitki umaknila XVIII. tolovajska divizija. V isto akcijo so odšli tudi domobranci iz nekaterih drugih skupin. Na Bloški planoti pa so udarili na komunistične tolpe. Z ene strani so pritiskale dolenske udarne skupine, z druge strani druge dolenske domobranske edince; s tretje strani je prodirala proti središču tolovajske tolpe Rupnikova bojna skupina. Boj je bil za tolovaje tako hud, da je moral sam komandant Pero sporočiti glavnemu vodstvu: »Situacija kot Nove vasi i Cajnarji nije čista, neznam kad ču moči napred.« Tolovaji so se umikali z enega hriba na drugega, toda domobranske edince so bile tako dobro postavljene, da tolovaji niso mogli uiti iz obroča. Med padlimi tolovaji so domobranci odkrili tudi člana plenuma OF, učitelja Lubeja.

Čez dva dni so se domobranske edince vrnile na svoje postojanke. Rupnikova bojna skupina pa je še dva dni patrulirala po okoliških vaseh. Največji uspeh je doživela izvidnica tiste čete, ki je 29. septembra nenadoma prišla v bližino vasi Otave. Ko so domobranci prišli v bližino vasi, so pred dvema hišama zapazili tri tolovajske stražarje. Domobranci so previdno obkrožili vas in se ji nato bližali. Ko so prišli v bližino hiše, kjer so stali tolovajski stražarji, so ti brez vsakega strela zbežali proti gozdu in tudi svojih poglavarjev niso opozorili na bližajočo se nevarnost. V tistem hipu pa so že planili pred dombranske puške rdeči poglavarji v samih srajcah brez bluz. Med njimi je bila tudi ena komunistka. Z bežičnimi komandanti se je vnel kratak boj. Takoj v začetku sta padla dva »majorja«. Eden teh je bil »načelnik štaba operativne cone,

tolovajski major Lazar Kolarič. Takoj za tema »majorjema« je prišel iz hiše komandant Pero Popivoda. V eni roki je držal brzostrelko, v drugi pa torbo. Takoj je začel streljati proti obroču domobrancev, vendar ga je domobranska strojnica prehitela. Popivoda se je ranjen v levo ramo takoj obrnil, iz roke mu je omahnila torba, sam pa je izginil med hišami. Med bežičnimi tolovaji je bil tudi Daki.

Komunistični komandanti so tako na lastni koži spoznali udarnost domobranskega orožja. Komandant Pero se sedaj ne bo mogel več izgovarjati, češ, da so domobranci strahopetneži.

Domobranci so po kratki borbi zaplenili Dakijeve plašč, Perovo torbo z važnimi dokumenti, zemljevidi in slikami. Posebno zanimiv je zvezek, v katerem so zapisana vsa poročila VII. »korpusa« glavnemu štabu slovenskih komunističnih tolpe. Ta poročila kažejo brez krinke vse težave in vse velike poraze, ki so jih v zadnjem času doživle tolovajske tolpe. Vsi ti ranjeni komandanti so se po bitki umikali preko Sv. Vida na varno. Komandant Pero je imel zlomljeno roko, po obrazu pa je bil od bombe močno ranjen. Tolovaji so takoj poslali po zdravnika. Pri borbi Dakijeve skupine je odločilno sodelovala bojna skupina gosp. Hauptmanna Schumacherja, ki je s silovitim napadom odločila potek boja.

Druga izvidnica Rupnikove bojne skupine pa je v istih dneh spoznala med mrtvimi tolovaji intendanta Ljubljanske brigade in tudi glavnega štabnega kurirja Fickota.

Mnogo uspeha so imeli v teh akcijah tudi domobranci iz Velikih Lašč. V neki vasi so med borbo zajeli 28 »kulturnih« tolovajev, ki se na domobrance še streljati niso upali. Med ujetniki je tudi dr. Flere in dr. Černek, ki sta po 8. sept. ušla v gozd. Pri zagovoru so se ti rdeči izobraženci tako slabo zagovarjali, da so se zdeli kakor en sam kup nesreče.

Ta najnovejši domobranski uspeh je ponovno pokazal, koliko poguma ima proti uničevalcu naših svetinj tisti, ki se ne boji le zase, temveč za bodočnost celega naroda. V celotni borbi je bilo 255 tolovajev ubitih, 60 pa je ujetnikov. Med pobitimi je 7 tolovajev, ki so imeli višji čin od kapetana.

Dve zmagi v enem tednu

V preteklem tednu so domobranci stotnika Rupnika dosegli izredno lep uspeh. V enem tednu so dosegli dve veliki zmagi.

V petek 22. septembra zjutraj se je vsa Notranjska bojna skupina pomikala mimo Begunj, Kožljeka na Pikovnik in se hotela približati Dakijevi »diviziji«, ki je bila v tistih dneh na odhodu. Ko so se udarne domobranske čete približale griču Zadelo, se je vsa skupina postavila v strelce in nato pretekla v napadu skoraj 3 km. Pol ure je trajal ta napad, naka je bil vrh griča Zadelo zavzet. V kratkem času je padlo 20 tolovajev. Tako so domobranci z močnim sunkom uničili celo vrsto zased, ki so varovale hrbet Dakijevemu štabu, ki je bil na Mrmorovem. Ko so domobranci strli ta prvi odpor, so se tolovaji, kakor je njihova navada, spustili v beg in se niso ustavili pred Sv. Vidom. Šele tam so domobranci naleteli na močnejši tolovajski ogenj. Toda tudi tu so se domobranci dvignili v juriš in zvišali število ubitih tolovajev na 57. V teku vse borbe pa se je predalo 15 mobilizirancev. Nekateri so celo drugi dan prišli za vračajočimi se domobranci na Rakek. Med vso akcijo so domobranci zaplenili toliko vseh zarjavelih tolovajskih pušk, da jih sploh s seboj niso jemali, temveč so jih kar na mestu vse uničili.

Zadnje velike zmage Rupnikove bojne skupine nam dovolj jasno kažejo veliko udarno silo notranjskih domobrancev. Tolovaji se teh borcev tako boje, da si celo v Čerknico ne upajo podnevi prihajati.

Kaj je bilo v Perovi torbi

Vsako se še spominja lepih besed komunistične agitacije pred 15. septembrom. Komunistični agitatorji so trosili med podeželsko ljudstvo kar cele plohe papirja, ki je vabil pošteno ljudi, naj vendar nekaj minut pred dvanaestjo uro prepričajo svoje pri domobranci, da iz domobranski vrst dezertirajo in se pridružijo tolovajskim skupinam. Vsakemu je znano, da so komunisti takrat vsakemu pribežniku obljubljali amnestijo.

Perova torba pa je poštenemu svetu zopet odkrila, kako velika podlost je bila skrita v vseh teh zvitih agitacijskih besedah komunističnih zločincev. Med zapiski Perovega dnevnika je tudi navodilo vsem štabom brigad. Navodilo je bilo izdano sredi septembra, to je v času, ko so komunisti najbolj dvignili svoje »nedolžne« besede. V tem razglasu pravi Pero, da morajo štabi vseh brigad vse domobrance, ki se bodo javili kot dezertirji iz domobranstva, postaviti pred sodišče. Vse delavce od Todta pa morajo tolovaji takoj razorožiti in jih razdeliti po skupinah, da ne bodo imeli nobene zveze med seboj. Pobrano orožje naj dajo onim tolovajem, ki sedaj brez orožja kolovratijo po »udarnih« brigadah.

To nam odkriva Perova torba. Sedaj se je vrsti dokazov o komunistični zločinski agitaciji pridružil nov dokaz, ki nam ga nudi najzanesljivejši tolovajski zločinec »komandant« Pero.

Ob tem novem odkritju je naše brezkompromisno stališče do vseh komunističnih zločincev s trdnim dokazom potrjeno kot edino pravilno. Tudi če bi prišli nad naš narod najhujši dogodki, pameten in pošten Slovenec ne bo nikdar šel skupaj s komunistom. Zgodovina komunizma je ena sama dolga črta verolomstva, laži in zločinov. Kdo bo potem iskal zveze s takimi ljudmi, četudi pridejo še tako hudi trenutki?

Iz Gorice

Nesreče. V bolnišnici se zdravijo: Ladislav Devetak, ki si je zlomil nogo, 19-letna dijakinja Quartuccio z zlomljenim levo roko, 49-letna Alojzija Spacal, ki si je namolila levo nogo, 22-letna Antonija Simončič si je prav tako zlomila levo nogo, 53-letni uradnik Alojzij Fornari se je močno pobil po levem kolenu, 44-letna Antela Blasika je dobila rano na glavi, 24-letna Jospina Bresan pa si je pri šivanju globoko zadrla šivanko v desno roko, da je morala iskati pomoči v bolnišnici, kjer so ji šivanko potegnili iz roke.

Ukradena kolesa. 26-letni Zairi Fortkiasin je bilo ukradeno kolo v bližini mostu pri Ulici 9. avgusta. — Iz veže hiše št. 14 v Carduccijevi ulici je nekdo odpeljal 7000 lir vredno žensko kolo, ki je bilo last 22-letne uradnice Carmen Faganel. — 31-letna gospodinja Ljudmila Ferri je šla po opravih in pustila svoje kolo na dvorišču v ulici Angiolina št. 24. Na kolesu je pustila obsebeno torbo s sadjem, v njej pa sta bili tudi 2 knjižici, s katerimi je dobivala pokojnino svojcev. Ko se je vrnila od opravkov je morala žalostno ugotoviti, da se je neznanec polastil njenega kolesa v torbo vred.

Umrlj 18-letni dijak Kvarnadij Al. 56-letna gospodinja Marija Caligaris roj. Moestič, 78-letna gospodinja Marija Savšek roj. Valirici, 93-letni posestnik Franc Boskin, 62-letni upokojenec Jožef Šemprini, 79-letna gospodinja Evgenija Resen, 22-letni delavec Albert Morsolin, 73-letni upokojenec Andrej Pavletič, 48-letni trgovec Stefan Istinič, 28-letni delavec Zorzonec Alojz, 31-letni železničar Ivan Kulot in 80-letni mestni ubožec Andrej Sigmund.

Verdijevo gledališče bo kmalu odprto. V avgustu je bilo poškodovano Verdijevo gledališče, ki pa so ga takoj začeli popravljati in bo kmalu restavrirano.

Nove prošnje za vožnjo z avtomobilom. S 30. septembrom so zapadla vsa dovoljenja za vožnjo z avtomobilom in morajo lastniki avtomobilov vložiti nove prošnje, napisane na posebnih formularjih.

Slovenski duhovniki in politiki o Osvobodilni fronti in veri

fako pa ta ovinkasta taktika zahteva od nas naravnost nemogočih stvari, stvari, ki jih zmoremo samo zato, ker nam je naš cilj vedno pred očmi. Noben ovinek in nobena stranpolica nas ne zavade z naše prave poti, saj se znamo z vsakega taktičnega umika in vsake stranpolice takoj povrniti k našim pravi ciljem, h komunistični revoluciji in k organizaciji brezbožne družbe.

Ob takih mislih eva s tovarišem, ki me je spremljal, gledala skozi okno zemeljske dekanije na Kolpo, ki gineva med zelenimi njivami in travniki. Od časa do časa sem s svojim pogledom pohlepno pobožala tovariševo brzostrelko; on je moj pogled ujel in ga takoj razumel.

Treba je bilo začeti z nalogo, ki so mi jo dali in zaradi katere sem sploh prišla v to župnišče premagovat svoje sovražstvo. Prodekšan naju je sicer ljubeznivo sprejel in nama postregel s kruhom in medom ter belokranjskim vinom. Že po nekaj besedah pa eva oba s tovarišem čutila, da tudi on dobro ve, kako je z nama in da ga obhajajo približno iste misli kot naju. Dobro ve, da je samo zasluga naše komunistične taktike, da sme mirno opazovati tovariševo

brzostrelko. Vendar je s nama prijazni; čutiva, da naju ne sovražita, ampak kvečjemu pomiluje. In prav ta občutek nama s tovarišem še bolj pogloblja sovražstvo do tega podeželskega duhovnika. Saj tisti, ki ne zna sovražiti, za nas komuniste ni drugega vreden, kot da ga sami brezmejno sovražimo.

Vendar sodobni svet je zelo čuden. Beseda je izgubila svojo vrednost, svoj pomen. Ljudje se sporazumevamo s pogledi in se takoj razumemo; besede pa gredo svojo pot, pot prikrivanja, pretvarjanja, laži in hinavščine. In ni kazalo drugega, če sem v to župnišče šel prišla, da s temi besedami tudi začnem:

»Ko hodim po Beli Krajini, vidim, da se versko življenje vrši kot pred vojno,« sem mu dejala. »Ob nedeljah srečujem ljudi, ki gredo k maši. Na Veliko noč sem gledala v Črnomlju procesijo, ki so se je udeležili tudi predstavniki naše oblasti in naše vojske. Po naših šolah se otroci uče verouka. Ali čutilite kakršno koli omejevanje v izvrševanju svojega verskega poslanstva?«

Tedaj pa se je pokazalo, da tega podeželskega duhovnika niti malo ni volja, da bi šel za menoj na to pot besedi, ampak da hoče ostati kar pri

iskrenosti in da hoče tudi v besedah povedati svo resnico, ki sem mu jo že itak brala iz oči. Rahlo se je nasmehnil in mi dejal:

»Vem, kaj hočete od mene in zakaj boste moje besede potrebovali. Toda tega vašega obiska ni bilo prav nič treba. Naj rečem takšno besedo ali drugačno, vi boste itak po svoje zapisali, zapisali točno po obrazcih, ki ste jih dobili od svoje komunistične centrale, še preden smo pri nas kaj vedeli o komunizmu in o vaši Osvobodilni fronti. Bog ve, če nimate že vse moje odgovore lepo pripravljene in vam gre sedaj samo še za to, da vam ne bo mogel kdo dokazati, da sploh pri meni niste bili.«

Toda, če ste že tu, zakaj se ne bi po človeško pomenila mimo vseh vaših namenov in mimo vprašanj, ki mi jih stavljate.

Vem, da me sovražite in da vas prav sedajje, obhajajo misli, ki jih je nek pristanški delavec sikajoč zabrusil duhovniku v obraz: Ali bi tel Kakor ščurka v skledil Vem, da vas samo železen zakon vaše komunistične taktike združuje, da se morem sedaj v miru pogovarjati z vami.

In prav ta železen zakon, ki vam za sedaj še brani kazati svoje sovražstvo nad slovenskimi duhovniki, da ga boste kasneje razlili celo povodenj, tudi mene zanjkrat varuje. Čutim se svobodnega in prostega. Ne zaradi vaše

milosti, ne zaradi vaše navidezne verske strpnosti, ampak zgolj zaradi tega, ker je vaše delo odvisno od razpoloženja našega ljudstva in tega razpoloženja ne morete kar tako znova burkati z vedno novimi zločini nad duhovniki. Saj ste sami v svojih pisanjih že priznali, da so vam tudi dosednji zločini nad slovenskimi duhovniki prinesli veliko škodo in nerazpoloženja med ljudskimi množicami.

Naj sedaj storim kar koli, naj vam govorim kar koli, vaša trenutna taktika ni odvisna od mene. Če bi kdaj prišel vaš krvavi čas, bi me itak umorili, pa naj delam in govorim danes, kar hočem. Ker pa vaš čas še ni prišel — in trdno sem prepričan, da ne bo prišel nikoli —, me boste zanjkrat še pustili v miru, ker vam to bolj koristi. Vsako prikrivanje misli je torej brez pomena. Lahko smo si odkriti vsaj med štirimi očmi.

No, in če sedaj odgovorim na vprašanje, ki ste mi ga stavili in ki prav za prav niti ni vprašanje ampak cela ploha trditve, ki niso niti stvarne, niti ne resnične, bi moral reči takole: Res je, da mi dovolite, da napravim nekaj korakov sem in tja po Črnomlju, kjer me imajo vedno pred očmi vaši spijoni in kjer je vedno pripravljena brzostrelka, da bi isti hip, ko bi vam taktika več ne velevala, da me pustite pri življenju, zadržala nad menoj svojo smrtno pesem, kot jo je že nad to-

likimi slovenskimi duhovniki. Res je, da mi včasih dovolite tudi kratko pot v kakšno sosedno vso, toda šo oči me zasleduje po poti in eto vaših oči komaj prikriva sovražstvo, ko pridem v vas in gleda, v katero hišo se bom obrnil, da je gotovo ne boste pozabili dati na seznam izdajalcev. Zanjkrat mi ne dovolite maševati in krštevati, ker dobro veste, da naše belokranjsko ljudstvo brez tega ne bi vzdržalo in da se v njem ne bi vzdržali brez tega belokranjskega ljudstva. Toda nikar ne mislite (oziroma vi dobro veste, kako je s to stvarjo, drugi naj ne mislijo), da je to že verska evodoba. Smem maševati, smem tu in tam koga krstiti, ne smem pa svojo ubogo ljudstva poučevati in ga voditi, kar poleg opravljanja bogoslužja bistveno spada k mojemu duhovniškemu poslanstvu.

Vi na svojih tečajih in partijskih šolah učite našo mladino, da ni Boga, da je vse samo surova sila in da se svet vlada samo z nasiljem, ki mu vi pravite diktatura proletariata. In jaz tega vašega zmotnega nauka, ki si ga je izmislil sam satan, ne morem sedaj obsoditi, ne morem nikjer ožigostiti kot največjo laž in največje zločinstvo, s katerim je kdaj hudič zastrupljal nedolžna človeška srca. Ni mi dovoljen proti vašim materialističnim zmotam postaviti prelepe resnice, da je Bog ustvaril ta svet in vse kar je na njem.

Dalje

Z domobranci po Notranjskem

Motorji so brneli in očem so se odstrali vedno novi prizori. Marsikdo je prvič zajadral v Notranjsko. Avtomobili so vozili že globoko v »republiki«. Kdor je poznal kraj, je tolmačil. »Krvava peč«. Brnenje je potihnilo in fantje so poskakali z avtomobilov. Se malo in že se je razvila kolona Dolga vrsta se je zadrževala v globino neznanih krajev, v »osvojenem« poselit bratovo in jokajočo domaćo grudo. Zemlja je začutila dihanje pravega in resničnega življenja. Kot pesem se je razleglo čez hribe, se od veselja zavrtinčilo po dolinah in planinah naprej, naprej. Kot bi pomlad prišla v deželo. Po grmovju je tiho šelestelo in nov val moči je pognal v otropo naravo. Z močjo in hladom je prišlo življenje, ki je neslišno in naglo drselo čez zajede in poboja.

Tihi koraki so zamirali v noč in lunina molna svetloba je skrivnostno ozarjala grmičasto okolico. Vodnik je spretno izbral krita in poostil pozornost. Nenadoma je zadržal korak in pokazal pred sebe. Tovariš je razumel položaj. Kolona se je ustavila. Prva dva sta neslišno skočila naprej. V zaklonu je mirno spal kot najpravičnejši človek na svetu tolovaj, heroj NOV, stražar obrambne linije »zmagovite« Dakijeve brigade, ki je počastila s svojo prisotnostjo in častjo štaba Sv. Vid. Ko se je zbudil iz sladkega sna, se je kolona že premaknila in namesto obema prijetne tovarišice iz sanj, je začutil krepko roko pravice. »Brzostrelke naprej, se je čulo od ust do ust. V koloni je zakipelo življenje, kri je hitreje udarila po žilah in istočasno je siknil glas izza grma:

»Stoj, kdo je?«

»Partizani«, se je glasil odgovor.

Vestni stražar POS je že odprl usta, da bi vprašal naprej, ali je morda novodošlecem znana parola, a mu je zaprla sapo ostra beseda: »Roke kviku!« Se luna je od strahu za trenutek mrknila. Groza je spreletala nočnega čuvaja in roke so šinile v zrak.

»Tiho!« je bil oblasten gost.

Previdno, da se ja ne bi zameril, je šolarček odgovoril, kot se spodobi in je primerno za podobno priliko. No, pa naj še kdo reče, da NOV ni nič za Boga, svetnike in svete reči: saj so vendar Petra in Pavla imeli za največjo tajnost one bajne noči, ko je usoda v trenutku zgradila Dakijo tako ljube tunele in prinesla Perotu krvave obveze. Toliko v dokaz proti onemu brezvestnemu natočevanju, da so komunisti in NOV proti veri. Vse se je zgodilo v nekaj trenutkih, izmed katerih je vsak bil pomembna razvojna faza vsega sledečega.

Naslednji korak je pokazal novo presenečenje. Za zaklonom je vrgo počivala zajetna kopica, ki je po vseh vseh hoteli biti zaseda. Sedaj pa skok te brzostrelke so siknile in zarezale v njeni mir. Kocka je padla, življenje je plaulo iz mladit udov, zavrisnilo in se pognojilo čez deželo. Zakipelo je v »zmagoviti« moči in zarezalo v živo, da se je začelo, kar se zgoditi mora. Kolona se je razdelila in zajurila s dveh strani. Položaji so se za trenutek znašli, stisnili najprej nekaj petelinov, ki so zakikirali v nasprotnem hribu, nato pa rep med noge in po častivredni tradiciji prošlih dni ubrali edino preostalo pot. Pa ni šlo tako enostavno. Nočni gostje so bili neprijetno vsiljivi in so se jim vedno držali za pete. Med hrisami je friela trda toča in za razbito vojsko so v noč begala zmedena povelja in navdušujoče besede sladkih gospodičen.

Daki in štabni so se spogledali. Ali so res preveč zaupali svojim polkom in bataljonom? Ne, saj ni moglo. Pa Daki je iz skušnje prvi spoznal, da je le morda moglo. Pograbil je najnujnejše in — frk iz štabne palače. Štabni so sedaj razumeli, a se niso tako hitro znašli kot on, Daki, ki je tipični iz hiše, kjer je postavil svoje poveljstvo, kot bi mignil. Vedel je, da je najboljši, če je v takem primeru sam. Zamešal se je med bežeče tolovaje in ni črnil besede. Dohitel je novo skupino.

»O, tovarišice, ali ste ve? To so hudiči. Odkod za vraga so se vzeli?«

»Tovariš polkovnik?«

»Jaz, jaz, ampak sedaj tecimo, da...«

Od strani se je zasvetilo in prasnilo v bežečo skupino in v neizgovorjene besede. Vrgli so se v tla. Divji lajež je ponehal, tovarišice so se zadržale in Daki je vzdihnil. Ležal je negiben med prestrašenimi gozdni vilami.

»Pojdimo, ti hudiči bodo vsak čas tu.«

»Tovariš polkovnik je ranjen.«

»Ah, kaj ranjen! Bojje je, da vsaj me žive ostanemo!«

Tovarišica je prhnila v meglo. Ostali dve sta pograbili tovariša polkovnika in izginili za njo. Morda to ni bilo ravno brez greha. V prvem zatistju so pogledali, kaj je »ednemu« še živemu heroju in polkovniku Dakiju, da ni mogel sam ponoviti tolikokrat že predvajane komedije. Komisija je ugotovila prej nezane tunele na važnem področju v bližini in daljni okolici »herojskega« srca. Koliko brigad in topov bo spet treba, da se ta golazen, ti tuneli nekako zamašijo, s čimer koli že! Saj se še z enim ni posrečilo, kaj bo šele z večimi. No, njegova reč!

V vasi se je medtem končavalo. Tu in tam so se zavrisnili rali in fant je poskusil mavzarco, ki jo je dobrosrčni tovariš pustil pri okupu. Novi gospodarji so zasedli položaje. Tiho so se pomenovali o svojih novih doživljajih. Zaspal ni nobeden. Minilo je že nekaj časa

in noč se je hotela že umiriti. Nenadoma se je na poboju izza grma odvila senca. Se en pogled po okolici, nato pa mirno v hrib. Fantje so se začudili. Strojničar se je pripravil. Omi na poboju je nekaj opazil in osorno nahljil: »Svojega politikomisarja pa vendar ne boš streljal?«

»Le naprej, tukaj tovariši.« Prišel je bliže.

»Stoj, kdo si?«

»Politkomisar III. bataljona.«

»Parola?«

»Pavel.«

Drrrrrr... In v tistoj minuti je izgubil svojega politikomisarja.

Pa je revež bil res revež: saj še brzostrelke ni imel. Za politikomisarja bi se že spodobilo. Saj nekaj je gotovo bilo vse v redu, ampak po štirih ali petih brzostrelkah pa človek le pride do navadne mavzarce, četudi je že politikomisar. Pa bi vseeno bolje bilo, če bi jo imel.

Nov doživljaj je pognal novo kri in nov predmet šepeta. »Mogoče bo še kakšen prišel? So se potuhnil, a bodo počasi dvigali betice.« — »Gotovo mislijo, da so tovariš pri Sv. Vidu,« je pripomnil drugi. In res se je čez čas pokazala senca na poboju in počasi lezla v hrib.

»Stoj, kdo tam?«

»Kdo tam?« je bil tudi on radoveden.

»Tovariš tovariš partizan.«

»Kako ste prišli gor? Tukaj politikomisar II. bataljona.«

»Parola?«

»Pavel.« Stopil je bliže.

»Roke v vis!« Dva sta skočila k njemu.

»Je to pravi.« Politikomisarju se je posvetilo. V hipu se je sklonil, pograbil orožje in skočil nazaj. Pa je bil prepočasen. Krogle so s svojo navadno brzino preprečile podvig umne komisarje glave. In drugi bataljon je izgubil svojega politikomisarja. Tudi ta je bil revež. Imel je le puško. Daki gotovo ni mogel preskrbeti nič boljše. S posejevanjem tako ni nič več. Z domobranksko skupino ima vedno križe in pobege. Saj je komaj umiril srce od Smarja pa ima spet vraga na hrbtu in tunele, te hudičeve tunele.

Fantje so računali še na politikomisarja I. bataljona, pa ni bilo nič. Morda je imel kakšen star pihalnik in se ni upal pokazati. Danes je vse mogoče, morda se kaj čuta sramu pri tolovajih, kdo ve.

Zjutraj so se fantje sešli na X vasi in si ogledali okolico. Pripovedovali so si, kaj so doživeli. Ista zgodba o »Pavlu« se je odigrala na več položajih, le da je večina bila bolj pametna in je poslušala navodila izza okopnih kulis.

Tovariša polkovnika so zavlekli v neko batjo, kjer je blodil sanje ubežnega komandanta in heroja slovenskega naroda.

Cez okolico se je sprostila tihoča, ki je drhtela od rahlega vznemirjenja preteklosti. Kolona je zavila nizdol po poboju in z njo je šlo življenje, mir in svoboda.

Nove skladbe

Dr. Fr. Ks. Lukman: O sveta večerja. Na znani liturgični tekst zložena skladba je posvečena zlatomašniku gosp. prelatu dr. Alešu Ušeničniku. Pisana je za mešan zbor, le v drugem delu prineseta moški ozir. ženski zbor krajši odstavek. Pevsko skladba gladko teče in raste v prvem delu iz enega samega motiva, ki se stopnjuje najprej harmonično, nato imitatorično. Drugi del je bolj umirjen in v nekaterih odstavih hoteli ali nehoti spominja na začetni motiv. Z izključno skladateljskega stališča bi skoraj rajši videli, če bi oba dela menjala svoj rajski videli: da bi namreč iz umirjenih akordov skladba rasla in postajala vedno živanejša. Kdor pa ima rajši za zaključek močne, lapidarne akorde namesto živahne razgibanosti, mu bo sedanja oblika bolj všeč. Vsekakor pa je skladba dobro pretehtana in za zbor vsega priporočila vredna. Porabna bo lahko kot obhajilna, blagoslovna ali sploh kot evaristična pesem. M. T.

Domobranci so prinesli na deželo življenje

Lepa prireditev v Logatcu

Domobrankska igralska družina v Logatcu je v nedeljo zopet priredila gledališko predstavo v prostorih Prosvetnega doma v Dolnjem Logatcu. To pot je nastupala znana Nicodemijeva veseloigra »Postržek«, ves dobiček pa namenila v človekoljubne namene — za ranjene tovariše domobrance. Pred predstavo je spregovoril par besed o pomenu igre za duhovno problematiko današnjega časa kulturni urednik »Slovenca« dr. Tine Debeljak iz Ljubljane, označujoč vlogo preprostega, naivnega, nepokvarjenega ljudskega človeka v mestni gnolbi, ki je rodila danes toliko zla za naš narod. Neto je bila predstava »Postržek«, ki je zopet pokazala, da domobrankska diletantka igralska skupina v Logatcu razpolaga z lepimi igralskimi močmi. Vso igro je nosil pokonci naravnost prirodno igran »Postržek«, ki je bil tak, da bi bil tudi na velikih odrih zaželen. Gdč. Majda Uršičeva, ki se je že pri prejšnji igri »Graničarji« v vlogi služkinje najvidneje uveljavila, je tudi sedaj pokazala vse svoje igralske zmoglosti za priskočno »naivko« ter je bila zlasti močna v trenutkih, ko se smeje bori z jokom. Njeno nasprotnico Fani je igrala g. Fani Jermanova, ki je sicer nehalneje vlogi dala zlasti v zadnjem dejanju močan dramski poudarek. Gdč. Martina Mačkova je postavila salonsko osebo kot žena inž. Berninija, tega pa je zelo prirodno podal g. Martin Maček. Glavna moška vloga je bila v rokah g. Slavka Erzenožnika, ki je tudi sicer duša vse igralske družine. Kakor vsa igra, je bil tudi on iz dejanja v dejanje bolj, odlikuje ga pa lahkoten nastop in lepo podajanje teksta. Dva zanimiva tipa, natakarka Evgena in učitelja Gigliolija sta podala g. Tone Cerar in g. Stanko Dolar, vloga neznanca pa bi

moral biti na vsak način starejša in bolj svetsko blazirana. Vsa igra je, čeprav premalo zlita v enoto, bila živahno igrana ter je vseskozi priklenila občinstvo največ zaradi naslovne vloge, ki je bila močna vez v dejanju. Kakor vidimo, se Logatec močno udejstvuje, saj je to v kratkem času že četrta nastop: dvakrat je nastopila domobrankska igralska družina (Graničarji, Postržek), enkrat druga družina z Zupančičevim Veroniko Desenič, ter enkrat skupina Todtovcev s pevskim nastopom v pomoč borovniškim žrtvam.

Proslava obletnice slovenske narodne oblasti na Vrhniki

Obletnice slovenske civilne uprave v Ljubljanski pokrajini smo prejšnji teden proslavili s svečano službo božjo v cerkvi sv. Pavla. Domobranci so spremljali bogoslužje z lepim in ubranim petjem ob spremljanju vijolin in zaključili z zahvalno pesmijo. Sploh je poživljeno bogoslužje v našem kraju, odkar so domobranci maše ob nedeljah orglane in pete in je zasluga pevovodje in orglavca višjega narednika. Svečanemu opravilu so poleg predstavnikov javnih uradov prisostvovali štolska mladina z Vrhnike in Blatne Brezovice s svojimi vzgojitelji in številno civilno prebivalstvo. To zahvalno službo božjo je opravil sam č. g. dekan Milavec Ciril.

Prejšnjo nedeljo je uprizaril Delavski prosvetni krožek iz Ljubljane v tukajšnjem Prosvetnem domu Rosajevo igro »Podrti križ«. Dvorana je bila vsa razprodana in izvajalci so želi polno priznanje občinstva. Lepa drama bo ponovljena v nedeljo, 8. oktobra 1944 ob 15. uri popoldne istotam.

V torek, 26. septembra zjutraj je bilo opravljeno v cerkvi sv. Pavla svečano

Večna beseda našemu času

Veter je potegnil in listje se je usulo z jelš. Kakor bi cingljalo, je zadevalo ob vejice in zdelo se je, da se je gozd prebudil. Potem je list padel prav pred tvoje noge in ti dejal: »Jesen je.« Preložil si površnik z ene roke na drugo in zamrmral: »Če bo slabo vreme, oblečem površnik.« Veter je mrzleje potegnil in kot bi kdo udaril s palico po drevju, se je usulo listje. »Zima bo,« je mrmrl gozd. »Polščem doma toplejšo suknjo, pa me ne bo zeblo.«

Nisi razumel, da te je narava hotela zbuditi iz tvoje sebičnosti. Kaj ko bi malo pomislil na tisoče, ki jih je strah zime, ki že sega z ledenimi prsti po nas. Nimajo obleke in kje jo bodo dobili. Preko dneva morda pozabijo na skrb, tako kot pozabljaš ti. Zvečer pa se jim budi skrb za skrbjo. Otroci nimajo nogavic, ne čevljev. Žena ni ničesar rešila pred komunističnimi roparji, ko je skrbela samo za otroke.

Vendar vsi ti begunci upajo, da so prišli sedaj med kristjane, veru-

jejo, da jim bo kdo pomagal. Lažni brat je brata slekel do golega, zdaj mora pravi brat brata obleči. Ni dovolj samo govoriti, treba je dejanj. Nage oblačiti je delo usmiljenja. Če je komunist vzel revežu suknjo in odejo, nismo usmiljeni in krščanski, če mu ne vzamemo še suknjica in srajce. Dobro delo ni to, da ne delamo še mi hudega, dobro delo pravi hudo, ki ga je drug napravil. Če so komunisti premmogo oropali vsega, jim moramo dati vsaj najnujnejšo obleko in obutev. Ali smo kristjani ali nismo?

Bog oblači lilije na polju in odeva ptice v gozdu. Nam prepušča najlepše delo, da ga posnemamo in oblečemo svojega bližnjega, ki v njem prebiva On sam, ki je trikrat svetli. Vsako dušo je Bog ustvaril in vsaka duša more biti plemenita, če le hoče. Po svoji podobi jo je ustvaril in more mu biti podobna in posnemati njegovo delo, pomagati more svojemu bližnjemu.

Sedaj ste sili!

Nekatere besede iz slovarja OF znamo že dolgo na pamet, še več, naveličani smo jih, sili do grla. Te so: svoboda, enakopravnost, okupator, izdajstvo, likvidirati itd. Zadnje čase pa smo se naučili na pamet iz istega slovarja kar cel stavek. Slišimo ga po mestih in vaseh, slišimo ga iz ust narodnjakov in bogotnikov, skratka, povsod, kjer veje dihanje svobode.

Vojaška oblast je odpeljala terence, ki ima na vesti trpljenje in smrt nekaterih svojih sovaščanov in vsi njegovi ofarski sorodniki do tretjega in četrtega kolena začno kričati: sedaj ste sili!

Roka pravice je zadel zločinca, ki je s svojo komunistično agitacijo zastupil pol vasi in zapeljal na stranpota sicer pametne in poštene ljudi. Njegova žena gre mimo »belogardističnega« hiš in začne vpiti: sedaj ste sili! Odpeljali so »tovarišice«, ki je pripravila pot umoru nedolžne žrtve, in vsi njeni somišljeniki začno v zboru peti staro pesem: sedaj ste sili!...

Ali veste, kakšno gorje je prišlo nad naš narod zaradi komunizma? Ne bomo sedaj naštevali, koliko naših najboljših ljudi je pobitih, koliko src do smrti žalostnih in obupanih, koliko hiš in vasi porušeni! Prebrdiko bi bilo to štetje. Vi sami premisljajte.

Mi hočemo pribiti le to: čas pravične kazni bo prišel za vse podpornike in zagovornike mednarodnega komunizma, pravici bo moralo biti zadoščeno, prej ne bomo odnehali. V hrupu in metežu sedanjega nemirnega časa se lahko mnogi skrivajo pred pravico: marsikateri zločinec se skriva, pa tudi marsikatera propalica se skriva še v kalnem, v katerem ribari.

Pa ne bo dolgo tako! Nič ni skritega, da bi se ne razodelo, in nič tajnega, da bi se ne zvedelo. To, kar oni sami, sodelavci komunizma, podzavestno že slutijo, se bo nekoč neizbežno uresničilo. Velik bo tisti dan, velik za vse: za žiste žrtve in trpeče sirote krvavega nalija, kar bodo dvignile kviku, k soncu od trpljenja poveljani obraz, pa velik tudi za vas, krvniki kakršne koli barve, ko bo resnica zablestela v vsem svojem sijaju pred vašimi očmi, ki jih boste poveljali razočarani in osramočeni.

Takrat se bomo spominjali vaše stare pesmi: sedaj ste sili in vam jo bomo mi zapeli.

Glejte ruševine in še očrnela poporišča po naši zemlji — sedaj ste sili! Poglejte jezero nedolžno prelite krvi, pogledajte vso trpkost zapuščenih si-

rot, očelov, mater, mož in žena, otrok — sedaj ste sili!

Preštejte, če morete preštejte, vso grobove, »kjer križi ne kamen ne stoji, premerite prav vso globino trpljenja in neizmerne gora, ki ga je komunizem napravil sam ali pa je bil kriv, da so ga drugi napravili — sedaj ste sili!

Zato le vpijte, terenci, vaše žene in otroci in vsa vaša ofarska žlahta, kadar zadene koga izmed vas zasluženo plačilo: sedaj ste sili!

(Tolminski glas)

Padel je poštenjak

Prva domobrankska žrtve, odkar obstoja postojanka v Domžalah, je padla. Oborožen domobranec v boju? Ne, temveč neoborožen družinski oče sredi svoje družine: **Kokalj Franc**, po domače Čad iz Bišč, obč. Ihan. 16. septembra ob 10 zvečer je sedem otrok izgubilo svojega očeta.

Nič ni bilo čudnega, če so se nam spomladi leta 1941 zrušili vsi vzori, na katere smo kaj dali. Nič ni več govoril nepristransko o stvarih, ki so bile, kaj če da bi ločil, kaj je bilo in kaj ne. Govorilo se nam je o vsem, kakor da za nič ni več povratka. Onemeli smo in za trenutek res dopuščali možnost, da je kaj drugega boljše. Ko so pa komunisti povedali in dali vse, kar so najslabšega imeli, smo se pa v srcu takoj od njih obrnili. Videli smo, da imamo mi več, vzšli so nam spet stari vzori: dom, domovina, Bog. Toda že smo bili pod strahovladno. Zdelo se je, da je poštenost pri nas zamrla, pa če si govoril e komer koli. Kako težko se je bilo pritiptati do duše svojega najboljšega prijatelja in sosed! Koliko časa je trpelo, ko nismo vedeli, da nismo osamljeni, kajti redko, redko se je odprla ozka špranja v zastoru, ki je delil narod na kočke! Vsak delček je moral preživeti vse razvoj sam, pa vsak se je razvil v isto smer: v domobranstvo.

Tudi če je Čad — vzor poštenosti in katoliške doslednosti — kdaj povdnil o najsvetlejšem in najsvetnejšem, je bil pa gotovo med prvimi, ki so pričeli izšli iz tega ognja preskušnje. Bil je pa tudi med prvimi, ki je na glas spregovoril. Zato je padel, mučenec resnice! Kdo si je upal pokazati za njim: narodni izdajec?

Kaj naj rečemo njegovim domačim v tolažbo? Sami že vedo najboljšo: »Da bi vsaj smrt našega ata bila drugim v polboljšanje.« Bog daj, da bo!

opravilo za vse padle domobrance in žrtve slovenskega naroda. Celebriral je č. g. Avgust Zavbi, ex-kurat, ob asistenci gg. kaplanov.

V nedeljo dne 24. septembra 1944 je padel na Butanjski dober prijatelj in odlični vojak lovskega voda Karel Ruparčič, ki mu je pripravila tukajšnja posadka svečan pogreb na vojaško pokopališče k sv. Pavlu. Tega svečanega pogreba, ki je gnil vse prisotne in součustvoječe z mladostno, so se udeležili tudi zastopniki nemške vojske. Poveljnik g. major Lehman je bil spregovoril ob odprtem grobu očetoško besedo v slovo. Sošolci in prijatelji pokojnega izza mladit dni pa mu je spregovoril tako tople in iskrene besede v zadnji pozdrav, da so se vsem navzočim rosile oči.

Puščoba je nastala z neprestanim deževjem, da je dobila Vrhnika kar nekaj žalostno in otočno obeležje. So pa predvidene še nekatere prireditve, ki bodo v življenje Vrhnčanov prinesle malce razpoloženo. Predvsem se Vrhničani z vnuemo pripravljajo za čim dostojnejšo proslavo svojemu rojaku in častnemu občanu sv. Mateju Sternenu z dostojno akademijo, ki bo v kratkem v dvorani »Prosvetnega doma«. Vse priprave so v teku in bo ta ena najlepših in najdostojnejših prireditev, ki bo viden dojek, kako Vrhnika ceni in spoštuje svoje rojake — odlične in zaslužne moše.

Uspela prireditev na Grosupljem

Grosuplje, 1. oktobra 1944.

V nedeljo, 1. oktobra, ko so praznovali na Grosupljem žegnanje, so priredili fanije in dekleta kulturne prireditve s pisanim sporedom z naslovom »Veselo popoldne«. Ne toliko okusno napravljena vabila, pač pa živa potreba po domači slovenski prireditvi je privabila veliko

množico gledalcev, ki so vesesok z zanimanjem in burnim odobravanjem sledili posameznim točkam posrečeno izbranega sporeda.

Pri akademiji so uspešno sodelovali domobranci in nekatera zavedna dekleta iz Grosuplja. Za otvoritev je zaigral domobrankski šramel udarno koračnico, potem pa je sledil prizor »Gosposki ženine«. Nato je zapel domobrankski moški zbor dvojce lepih pesmi: »Ob večerni uri« in »Nebo žari«. Zlasti zadnja je žela pri poslušalcih obilo priznanja. Prizoru »Junak« je sledila razgibana in učinkovita pesem. Za konec je zaigral domobrankski šramel venček narodnih, nazadnje pa je poskrbel za vrhano mero smeha šaljivi prizor »Arabski ples«.

Obisk je bil lep. Dvorana je bila nabito polna; zastopani so bili domobranci iz vseh čet in bližnjih postojank, še več pa je prihitelo prebivalstva iz bližnjih in oddaljenih krajev, največ seveda iz Grosuplja. Za vse, zlasti pa še za slednje je bila akademija nad vse vesel dogodek, saj bi bilo oblačno nedeljsko popoldne predolgočasno brez zabave. Poleg tega se je zopet oživela odrska pedagoška umetnost, ki hoče v smislu slovenske domobrankske ideje spet priklicati naše stare odrske tradicije k novemu življenju.

Kljub temu, da je bila vsotajna prostovoljna, se je nabralo v blagajni nekaj tisočakov. Tega zneska bodo deležni večidel domobrankski ranjenci.

Glavni delavec in prvi borec v hišni protiletalski zaščiti je hišni starešina.

Zaradi tega je potrebno, da mu stalnovalci in ljudje, ki bodo iskali zaščito v njegovem delokrogu, to tudi priznajo in se podreajo njegovim odredbam.

Da si hišni starešina pridobi to priznanje, mora s svojim delom in iniciativnostjo pri urejanju zakonitih in izvrševanju odredb protiletalske zaščite pokazati svojo poštrevnost.

Kameleon in kolobocija

Po grozotnosti in zločinski pretkanosti je naša doba pač edinstvena v slovenski zgodovini. Sedaj je dobil ta zmedeni čas, ko se je spustil v divjanje po naši zemlji strašen kuščar — satansko goljufiv rdeči kameleon — obdelavo v na zunaj neznačajni, a vsebinsko bogati knjižici »Rdeča kolobocija«.

Morda bi bilo kar primerno, ko bi se ustavili za komunistično revolucijo, blazno preukrejanje, ki prinaša bedo in sužnost, čeprav obeta raj, izraz kolobocija. In najprimernejši grb za to satansko gibanje bi bil res ostudni kuščar kameleon, simbol podlega pretvarjanja, ki ga v stiliziranih potezah predstavlja naslovna slika »Rdeče kolobocije«.

Berivo se začne kar na prvi strani, kjer je znan citat Dimitrova, generalnega sekretarja Kominterne, o varanju in prevaranju, brez česar komunizem ne more imeti nobenih uspehov. V odstavku: K naslovni sliki je razložen »grb sovjetske republike Kozji rog na Dolenjskem«, kakor je imenoval naslovno sliko »Rdeče kolobocije« poseben letak in pa nekateri oglašajo po časopisju.

Kočniku, »začitalni vrvi, vodeči do smodnikar«, s katerim so hoteli komunisti pognati v zrak stavbo katoliškega pokreta na Slovenskem, je posvečena druga stran. Slede psihološke črtice, kako so komunisti s svojo prekanjenostjo vpregli v svoj voz ljudi, ki bi bili sicer neizprosni nasprotniki nemaskiranega komunizma. Tako so nasledili: blagi petičnik mož Blaž Petičnik, Perpetua »Pobožni, pobožna žena, vsak čas pripravljena za dobro delo, Polde Pravica, pošten, moder in delaven kočevski rudar (ki pa je rdeče kmalu spoznal). Ubogi dijaček Pepi Padež je tudi drago plačal nepravilno ocenjevanje zla na eni in drugi strani, ko se je v strahu pred

»dnem jezec ob koncu šolskega leta in pred savijskimi racijami odločil za »godozvoštvost«.

V Rezi Lemež — po domače Močilarjevi — je prikazan lik po materializmu okužene kmečke gospodinjice, ki je raje poslušala sirenske glasove »gospoda učitelja« o raju na zemlji kot pa župnikove besede o večnem plačilu ali pa večni kazni, ki eno ali drugo čaka vsakega pač po tem, kakšno pot je kdo ubiral v življenju. Kaj zanimiva je tudi zgodba o narodni dami Lenčki Praznik, ki jo je konec »narodnega dela« ob povorkah in narodnih veseljih izraz razsula Jugoslavije pripravil v morečo lenarjenje, iz katerega jo je otela agilna »organizatorica« Živka Smuk, ko ji je poverila važne »narodno osvobodilne posle«.

Marsikaj iz čudnega zapletanja naše rdeče kolobocije zveš v zgodbi Dimnikar Saje in gospe Zofija. Treba priznati, Saje si je res spletal »vence slave« pri svojem »uspešnem« vodenju kolektivnega kmetijstva v poletju 1942. V dramatični obliki je podal dvogovor med pametno ženo in ofarsko babnico ter dvogovor med kmetoma, ki nista mogla doumeti, kakšen smisel naj ima pozdrav »Smrti fašizmu — svoboda narodov«, ki naj bi po zahtevi politkomisarja na mitingu nekje pod Krimom postal splošen pozdrav vsega naroda vsega sveta...

Odstavke, ki smo jih zgoraj našli, spremlja 17 slik, ki tekst lepo dopolnjujejo in če jih pazljivo ogledujemo, ne povedo dosti manj kot čtivo samo. Bralcem »Slovenec« je večina teh odstavkov že znana, le da jih bodo imeli v knjižici lepo zbrane. Marsikaj je bilo tudi opisljenega in predelane. O ostalih odstavkih, ki jih ponazarja 31 slik, bomo spregovorili ob priliki. Knjižico prodajajo vse knjižarne in kolporterji kakor tudi trafike.

Dogodki in novice današnjega dne

NOVI GROBOVI

† Neža Sešek. V 83. letu starosti je umrla gospa Neža Sešek roj. Bricej. Pokopali jo bodo v četrtek popoldne izpred hiše žalosti v Sp. Kašlju na pokopališču v Dev. Mar. v Polju.

† Franc Jurečič. V Vidmu je umrl gospod Franc Jurečič. Pokopali so ga 30. septembra v Vidmu.

† Ljudmila Jäger. V Kranju je umrla posestnica in vdova po kavarnarju gospa Ljudmila Jäger roj. Geiger. Pokopali so jo v soboto 30. sept. na pokopališču v Kranju.

† Dr. Matej Pretner. Umrl je odvetnik dr. Matej Pretner. K zadnjemu počitku ga bodo spremenili v petek 6. t. m. ob 3 popoldne iz kapele sv. Jožefa na Zalah.

Naj rajnim sveti večna luč, vsem njihovim dragim naše iskreno sožalje.

OSEBNE NOVICE

V nedeljo 1. okt. sta se poročila v cerkvi sv. Petra g. dr. Tone Stih, sodni pristav in gđc. Minka Musarjeva. Za priči sta bila nevestin oče g. Musar Jože, mes. mojster in g. Franc Pavlin, trgovec iz Ljubljane. — Mladima novoporočencema obilo sreče!

ZGODOVINSKI PABERKI

5. vinotoka:

L. 1789. se je začel v Parizu upor, povzročilo ga je pomanjkanje kruha in bojazan pred reakcijo. Srd množice se je obrnil proti dvoru, ki se je preselil skupno z narodno skupščino v Versailles —

L. 1815. so se morali vdati Francozi na Ljubljanskem gradu. Napoleonov poraz v Rusiji je vzdrnil podvržene narode, ki so se zvezali v boj proti sovražniku. Tudi avstrijski cesar se je priključil tej zvezi in začel poditi Francoze iz dežel, ki so mu jih zasedli. Del teh akcij se je vršil na našem ozemlju, ki je bilo sestavni del kraljevine Ilirije. V Ljubljani bivajoča francoska posadka je bila nenadoma obkoljena in se je utrdila na Gradu. Obleganje je trajalo več tednov in so se morale vojaške oblasti poslužiti več ukrepov, da prisilijo oblegance preje k predaji. Zanimiva je določba, da morajo meščani izprazniti hiše v vznožju grajskega hriba. Kot vzrok se navaja, da so dobivali Francozi po tej poti hrano od prebivalstva. V milosrčnost so se zopet odlikovale Ljubljankinje —

L. 1840. se je v Cerklji rodil Fran Gerbi, glasbenik in skladatelj. Šolal se je doma, prišel na ljubljansko normalno, dokončal nižjo gimnazijo in končal

učiteljske. Po začasni službi je šel na praški konservatorij, kjer se je učil solopetja in kompozicije. Pel je tenorske partije v Pragi, Zagrebu, Ulmu in Lvovu, ter je zamenjal operni oder z učiteljskim in deloval na konservatoriju. L. 1886. se je odzval povabilu ljubljanskih kulturnih društev Glasbene Matice, Citalnice in Dramskega društva in prišel v Ljubljano. Deloval je predvsem v Glasbeni Matici, ki ji je posvetil največ moči in časa. Bil je njen vodja in je poučeval solo in zborovsko petje, teorijo, harmonijo in klavir. Umrl je 29. marca 1913. Bil je izredno plodovit skladatelj. Ustvarjal je celih 53 let, do pozne starosti. Njegovo delo ima tem večji pomen, ker je z drugimi starejšimi glasbeniki oral leđno slovenske glasbe —

L. 1938. je umrl v Ljubljani pisatelj Jože Debevec. Rodil se je 15. marca 1867. v Begunjah pri Cerklji. Postal je duhovnik. Služboval je na več krajih, medtem pa dokončal filozofsko fakulteto v Gradcu. Bil je profesor v Kranju in Ljubljani. Že v gimnaziji je začel pisati in prevajati. Največje njegovo samostojno delo je vzgojna povest »Vzori in boji«. Spisal je mnogo povesti in dramskih komadov, od katerih je tragikomedija »Liberalizem ali Večni žide izšla tudi v hrvaščem prevodu in znanstvenih člankov, kritik ter esejev. S popolnim in z opombami opremljenim prevodom Dantejeve »Divine Comedie« je prvi prikazal lepoto te pesnitve Slovence.

— Oddajniška skupina Jadranske primorje —

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za 5. oktober:

7. Poročila v nemščini 7.10 Jutranji pozdrav, vmes 7.30 Poročila v slovenščini — 7.50 Prenos osrednjega nemškega sporeda: Jutranji koncert — 9. Poročila v nemščini — 12. Opoldanski koncert — 12.30 Poročila v nemščini in slovenščini, napoved sporeda — 12.50 Salonski orkester vodi A. Dornel — 14. Poročila v nemščini — 14.15 Prenos osrednjega nemškega sporeda: Od dveh do treh, glasbeni meh — 17. Poročila v nemščini in slovenščini — 17.15 Enkrat vsako srečo sreča — 18. Dobro volje biti, to nas veseli! — 18.45 Narodopisno predavanje, Tone Lubič: Običaji ob slovesnostih na deželi — 19. Na harmoniko igra Stanko Avgust — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Prenos aktualnega predavanja — 20. Poročila v nemščini — 20.15 Prenos osrednjega nemškega sporeda: Beethoven: Sinf. 7 — 21.15 Večerni koncert izjava radijski orkester pod vodstvom D. M. Izajanca — 22. Poročila v nemščini, napoved sporeda — 22.15 Male kramljarice, malo plesanja, plesni orkester vodi D. Prevorsek — 23. Prenos osrednjega nemškega sporeda.

Novice s Tolminkeskega

Predzadnje nedeljo v septembru so se komunisti, med katerimi se je razširila lažna vest, da so domobranci iz Tolmina odšli, hoteli prepričati o tej novici. Ko pa so prišli na most, so spoznali, da res ne smejo vsemu verjeti, saj so jih domobranci sprejeli tako vljudno da so komunisti pobrali šila in kopita in na vso moč bežali. Poljubinci pravijo, da je bila savijska armada 8. septembra lanskega leta pravi polž v primeri s to novo »motorizirano« brigado.

V Lokovcu so zvedeli, da se je nek politkomisar pritoževal, da »mobilizacija« ki bi morala biti izvedena do 15. IX., ni imela uspeha. Iz cele dežele da sta se javili h komunistom le dve ženski goski in nekaj omejenih hlapcev. Ker so vsi ti mobiliziranci napol bežali, so se komunisti jezili bolj ker so prišli, kot pa če bi bili ostali doma.

Za nagrado svojemu zločinskemu delovanju v komunističnih vrstah, je dobil tolovaj Emil Mayer iz Kala nad Kanalom dopust. Je to komaj 16leten deček, ki je zverinski mučil in ubil zajetega tolminskega domobrancia Struklja. Komunist Peter Bremec, pa je dobil dopust najbrže zaradi svojega divjanja in ubijanja v Črnem vrhu.

Z nepopisnim strahom gledajo ljudje, ki so v doseg komunističnega nasilja, kako tolovaji ropajo in krajejo kjer koli morejo. Od zime pa do jeseni so delali na polju, njihov znoj je močil zemljo, ki je zdaj jeseni dala svoj sad. Komunisti, ki so vse poletje lenarili v senci, medtem ko je moral kmet delati na polju, so najbrže čakali jeseni, ko bodo mogli pobrati sad, ki ga sami niso pridelali. Tako so se naenkrat pojavili v vaseh in odnašali kmetom iz kašči žito in druge pridelke. Kmetje so morali vse to mirno gledati in hudo jim je bilo, ko so videli, kako jim odnašajo njihov pridelek lenuhi, ki morda ne vedo ali pa ne marajo vedeti, koliko truda ima kmet s poljem, preden lahko spravi v kaščo pridelok.

Blizu St. Petra ob Nadizi so komunisti napadli šoferja Alojza Stresa in pri tem težko ranili njegovo hčerko, kljub temu, da je že njegov sin padel kot komunist in da so že preje enkrat napadli njegov avtomobil. Da bi se ljudje temu ne čudili, so raznesli, da so ta napad izvršili badoglijevski banditi, kar resnici prav nič ne menja, saj se slovenski komunisti tako radi družijo s italijanskimi.

Iz globin pobitosti in obupa prihaja iz višin zaupanja v Božnost ne pride nobena moč. Moč ga in podjetnosti. (Faulhaber.)

Koledar

Četrtek, 5. vinotoka: Placid, opat in mučenec; Majnolf, spoznavalec; Gula, vdoma; Palmaci, mučenec.

Petek, 6. vinotoka: Brunon, opat in ustanovitelj reda; Fides, devica in mučenica; Franč, Jez. ran, devica.

Kino Matica

»Kongo ekspres« ob 16 in 19.

Kino Union

»Plea v operi« ob 16 in 19.15.

Kino Sloga

»Sanjala sem o tebi« ob 16 in 19.

Lekarniška služba

Nočno službo imajo lekarnice: mr. Leustek, Rožljova cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Viš, Tržaška cesta.

Omejitev električnega toka

Ponoči od torka na sredo je v mestni elektrarni spet zaradi preobremenitve odpovedal kotel, da sedaj obratuje samo še drugi kotel ter je zato mnogo premalo električnega toka za vse potrebe Ljubljane.

Električna cestna železnica je bila zato prisiljena popolnoma ustaviti promet, zelo močno se bodo pa morali skriti ter celo odreči porabi elektrike zlasti zasebni odjemalci. Tudi luči ne bo mogla več imeti večina Ljubljane, saj jo morajo imeti v prvi vrsti vojaške in civilne oblasti. Predvsem bodo seveda morale potrpeti gospodinjice, ker ne bodo več mogle kuhati z elektriko, obenem je pa samo ob sebi umerno, da nikakor ne smejo biti vključene peči za ogrevanje.

Pohvalno lahko ugotovimo, da je večina ljubljanskega prebivalstva pokazala dosti uvidenosti za varčevanje elektrike, saj skuša na vse načine prilagoditi gospodinjstva težkim razmeram. Zato so pa tem hujše obsodbe vredni tisti nerazumni ljudje, ki sedaj tratio električni tok kot v rednih, mirnih časih. Vodstvo mestne elektrarne je zanesljivo poučeno, da nekateri tudi ob času največjih omejitev prižigajo celo velike lestence, ogrevajo kopalnice ter poslovne in stanovanjske prostore. Toda osebe mestne elektrarne in varnostni organi sedaj po vsem mestu pregledujejo, kako se upoštevajo predpisi o omejitvi porabe elektrike. Uvideni ljubljanci smatrajo neekonomno porabo elektrike za greh proti splošnosti, še hujše bo pa grešnike obsodila oblast, če bo zaradi neupoštevanja predpisov o štednji z elektriko prikrašena pri električnem toku. Najmanjša kazen je takojšnja odklopitev električnega toka.

Mestno županstvo z vso resnobo opozarja prebivalstvo, naj se čim najbolj vestno ravna po navodilih, da ne bo prehudih presenečenj in kesanja po lahkomišelnosti ali namenoma povzročnih prekrških.

Prepričani smo, da bo Ljubljana spet pokazala popolno razumevanje za izredne ukrepe ter potrpežljiva, dokler ne nastopi zboljšanje.

GOSPODARSTVO

60 urni delovni teden v Nemčiji

Poročali smo že o uvedbi 60 urnega tednika v Nemčiji, katerega je napovedal že v svojem govoru dne 24. avgusta minister dr. Götts. Dodatno objavljamo sedaj komentar, ki je k temu izšel v Deutsche Adria-Zeitung.

Namen nove ureditve delovnega časa v Nemčiji je do največje višine dvigniti proizvodnjo in storitveno sposobnost delavstva. Nova naredba hoče dati podjetjem z uvedbo 60 urnega tednika možnost to izvesti tudi s povišanjem sedanjega delovnega časa. Naredba sama določa 60 urni delovni teden, ne dekretira pa brez vsega tudi prisilnosti dela 60 ur tedensko. Razmere v gospodarstvu niso povsod enake, tako da bi se dalo v vsakem podjetju uvedbi 60 urni teden. So lahko tudi obrati, kjer ne bi prehodili 60 urnemu tedniku povzročili povečanje proizvodnje. Samo zaradi optičnih efektov pa se naj delovni čas ne zviša. Cilj ne sme biti samo prehod k 60 urnemu delovnemu tedniku, temveč dejansko zvišanje delovne storitve in proizvodnje, tako da bo imelo od tega vojno gospodarstvo tudi korist. Nova naredba moralno apelira na vodje obratov, da naj zvišajo delovni čas tedensko od 48 na 60 ur, kjer je to potrebno zaradi proizvodnje in donosa dela v podjetjih. Ureditev je torej elastična, vendar zahteva od vsakega obratnega vodje premislek, ali je potrebno v njegovem obratu uvedbi podaljšanje delovnega časa. Dolžnost 60 ur delati tedensko ne zadeva samo uradov in uprave gospodarstva, temveč velja tudi za vse one panoge gospodarstva življenja kakor za industrijo, obrt in ostale panoge pridobitnega življenja.

Glavni cilj podaljšanja delovnega časa je povečati proizvodnjo in v ta namen se zviša delovni čas. Kjer se v obratih zaradi povečanja delovnega časa oprostijo delovne moči, jih je treba odvesti v druge panoge vojnega gospodarstva potom delovnega urada. Kjer se to da narediti tudi v okviru samega obrata, se ta premeštevati lahko izvrši. Vojna dolžnost vsakega obratnega vodje je postaviti delovno silo tam, kjer najbolj racionalno služi vojnemu gospodarstvu, to dat tja, kjer je najbolj potrebna, ne pa loviti delovne moči, temveč jih dati na razpolago za porabo drugod.

Iz navedbe same je razvidno, da je

Predavanje prof. R. Zupančiča v Nemški akademiji

Lektorat Nemške akademije v Ljubljani je v torek zopet začel svojo redno sezono s predavanji iz najrazličnejših področij. Kot prvo predavanje je bilo napovedano predavanje univ. prof. dr. Riharda Zupančiča pod naslovom »Von Physik über Biologie zur Geschichte«. Predavanje, s katerim je Akademija otvorila svojo sezono 1944-45, je bilo že z ozirom na ime predavatelja lepo obiskano. Udeležil se ga je v imenu nemške generalnega konzula konzulatni kancler, nadležni generalni konzul NDH profesor Salih Baljić ter prokonzul conte Pavlović, glavni predstavniki tukajšnjih nemških oboroženih sil in oblasti, zastopnik prezidenta generala Rupnika in župana Jančigaja, v imenu Slovenske akademije znanosti in umetnosti prof. Hadžić, v imenu univerze rektor prof. Kos, dalje več univ. profesorjev in odlično občinstvo, ki zna ceniti predavanja tako odličnega znanstvenika, kakor je univ. prof. dr. R. Zupančič, član Akademije. Ko je predavatelj nastopil, se je v začetnih besedah nekoliko opravičil, da stopa na področja, ki niso izrazito njegove torišče kot matematikarja. Na svetovne probleme gleda s stališča fizike ter zato najprej poda nekakšen razvoj fizike na vrhovih od l. 1500 do 1900, od Kopernika preko Galileja, Newtona in Leibniza do nove atomistike. Natančneje razloži pojmovanje prostora in časa ter kavzalnosti te stare fizike, označi postanek induktivne in deduktivne metode v fiziki, mehaniki in zlasti svetlobne teorije, ki jo starejša fizika razlaga kot valovanje etra. Po letu 1900, z novim stoletjem pa je fizika šla na nova pota, ki je sicer prevzela v marsičem rezultate prve, toda popolnoma z novo razlago. Zapravljeno sedaj prof. Zupančič razlaga novo pojmovanje prostora in časa, ki ga je prinesel genialni Einstein ter ju spravil v medsebojno odvisnost ter čas ne eksistira več kot samostojni pojem. Še večja novost pa je nastopila v kavzalitetni teoriji ter zlasti svetlobni. Tu so atomisti iznašli elektrone ter prinesli z njimi vse drugačno pojmovanje svetlobe kot zrnatega telesa in valovanja obenem. Ob tej teoriji se je predavatelj mudil dalj časa. Nato je prešel na rezultate današnje fizike pri razumevanju novih bioloških problemov (Röntgen) ter se je pri tem naslanjal na izjave tujih znanstvenikov. Nazadnje pa je še začel problematiko zgodovine kot neinaktivne vede ter navajal zglede teleološkega gledanja pri Herderju ter označil zgodovino kot nasprotje fizikalnemu gledanju na svet. — Predavanje je bilo odlično podano ter je zelo veliko odobravanja.

Knjižna tombola

Neimenovani gospod, ki je že pri prvi ljudski in pri bibliofilijski tomboli kupil večjo množico tombolskih tablic, je tudi sedaj pokazal razumevanje za socialne potrebe in je kupil 120 tombolskih tablic po 20 lir in jih je 100 podaril za begunce.

Posnemajte plemenitega darovalca!

Dramsko gledališče

Premiera komedije »Kar hočete«, ki bi se imela vršiti večer za red Premier-ski, je bila zaradi izključitve električnega toka onemogočena. Iz istega razloga je odpovedana tudi današnja predstava za red Četrtek. Kupljene vstopnice občinstvo lahko obdrži za prihodnji uprizeriti komedije »Kar hočete«, ko bosta za red Premier-ski odn. za red Četrtek.

»Kar hočete« komedija velikega renesančnega dramatika Williama Shakespeara, v prevodu Otona Zupančiča, ima za snov zapletljiva na osnovi zamenjave oseb. Igrajo: Vojvodja Orsino — Drenovec, Sebastijan — Nakrest, Antonio — VI. Skrbnik, Pomorski kapitan — Kovič, vitez Tobija — Peček, vitez Andrej Bledica — Jan, Malvolio — Gregorin, Fabijan — Gorinski, Noree — Sever, grofica Ollivja — Šaričeva, Viola — Razbergerjeva, Marija — Svetlova, kapucin — Lipah, vodja birtoev — Verdonik — Olivijin sluga — Raztrošen. Rožija: prof. Šest. Scena: inž. arh. Franz. Kostumi: Dagmar Kačerjeva. Scenska glasba: Hori Svetel.

Tonček se ženi!

Tonček: Ti. Nace, ali že več?

Nace: Kaj pa?

Tonček: Oženil se bom!

Nace: Kaj poveš!

Tonček: Prav zares. Kupil sem tombolsko tablico Z. P. za 20 lir in upam na dobiček 10.000 lir. Ko Micka to zve, me bo rada vzela.

Nace: Ti si pa tič, Tonček! Še jaz bom poskusil srečo in bom vesel, če zadenem vsaj 6000 lir.

smatrati delo v 60 urah, kolikor presega redni delovni čas, za nadurno delo, ki ga je treba plačati posebej po veljavnih tarifnih določilih.

Sedaj veljavna ureditev nalaga vsem obratom visoke obveznosti. — Na osnovi njih lastne odgovornosti morajo odločiti, ali je v njih obratih potrebno zvišati delovni čas. Nad naredbo stoji z velikimi črkami moto: Iz gospodarstva in obratov je treba dati vse, kar se iz njih dati more, moralna dolžnost podjetnikov pa je izkoristiti šanso, da bi se povečala proizvodnja.

Izšla je težko pričakovana 12. Svetova knjiga

»Tajne narave«

ki jo je napisal dr. Fr. Mihelčič.

Drvo, ki ima n. pr. 150.000 listov, katerih vsak meri 20 cm², da približno 300 m veliko ploskev, ki izhlapeva. Tako preračunamo, da izhlapi 1 ha bukovove gozda v enem poletnem dnevu do 30.000 litrov vode. Seveda je treba upoštevati vrsto drevesa, starost, kraj, kjer raste in podnebje. Iz povedanega vidimo velik pomen izhlapevanja za ozračje. (Iz knjige.)

NAROCITE SE NA EDINO SLOVENSKO POLJUDNOZNAKSTVENO KNJIZNICO

»SVET«

Slovenci — berite!

Beseda našega Prezidenta

22. september 1943-1944

DOKUMENT SEDANJOSTI!

Dobi se v vseh knjižarnah in založbah

Drobne novice

Stolna kongregacija za akademsko izobraženost ima sestanek v četrtek, 5. oktobra, ob 18.

Mesečna rekolekcija za gr. duhovnike je na prvi petek pri oa. jezuitih (kongregacijska kapela) v navadnim sporedom: ob 16 adoracijska ura, nato meditacija, potem konferenca. Duhovniška misijonska sveta vljudno vabi vse svetne duhovnike, da so rekolekcije, ki bo imela misijonski poudarek, v obilnem številu udeležev.

Duhovna obnova za akademsko izobražene žene bo v petek, 6. oktobra, ob 18 in naslednje jutro ob 7 v uršulinski kapeli. — Vhod pri porti.

Kongregacija učitelje pri sv. Jožetu v Ljubljani sporoča, da bo darovna av. mala zadušnica za pokojno članico gospodino Pavlo Lampe v četrtek, 5. oktobra, ob 6.30 v kongregacijski kapeli.

Vse učiteljice so iskreno vabljene k redni mesečni rekolekciji, ki bo v četrtek pred prvim petkom, 5. oktobra ob 18 v samostanski kapeli pri uršulinkah.

Trafikanti naj dvignejo tablice z napisom o izdaji tobaka v glavni zalogi. Cena tablice je 3 lra.

DARILO Za vsako priliko je knjiga **BELE VRTNICE SESTRA DRAGICA** Spisala Tinka Lamprechtova. — Dobi se v upravi Vigredi, Lomškova 1 in v knjižarnah.

Dodatno šivilske nakaznice za točke in najzjete delavce bo mestni prekrbovalni urad začel deliti po številkah potrdil tako, da pridejo na vrsto v petek, 6. oktobra, številke 1-100, v soboto, 7., 101-200, v ponedeljek, 9., 201-300, v torek, 10., 301-400, v sredo, 11., 401-500, v četrtek, 12., 501-600, v petek, 13., 601-700, v soboto, 14., 701-800, v ponedeljek, 16., 801-900, v torek, 17., 901-1000, v sredo, 18., 1001-1100, v četrtek, 19., 1101-1200. Urad pošlje v ta namen vsak dan med uradnimi urami v palači Bata, L. nadstropje, soba 3.

Formice pastile za desinfekcijo ust in grla dobite v lekarnah.

Vpisovanje v trgovsko učilišče »Christof učni zavod«, Ljubljana, Domobrankska 15, za Enoletni trgovski tečaj in Višji trgovski tečaj se vrši dnevno dopol. in pop. Pričetek pouka 9. oktobra. Na razpolago prospekti — Ravnateljstvo.

Prijave za Večerni trgovski tečaj se sprejemajo dnevno. Pričetek pouka 16. oktobra. Poučujejo se vsi predmeti za pisarstvo-gospodarsko prakso. Informacije: Trgovsko učilišče »Christof učni zavod«, Domobrankska 15.

Višji trgovski tečaj v Ljubljani sprejema slušatelje-ice z višjo predizobrazbo (dovršeni redni Enoletni trgovski tečaj ali višji razredi srednje šole oz. dovršena srednja ali strokovna šola). — Vpisovanje dnevno. Pričetek pouka 9. oktobra. Na razpolago prospekti: Trgovsko učilišče »Christof učni zavod«, Domobrankska 15.

SPORT

Iz medklubskega turnirskega dobor, — Prihodnje nedeljo bodo na sporedu te-le nogometne tekme:

ob 9.00: Istok jun.: Viš jun., ob 10.00: Zabjak jun.: Hermes jun., ob 11.00: Mladika jun.: Korotan jun., ob 14.00: Istok: Mladika, ob 15.30: Ljubljana: Hermes.

Vse tekme so določene za igrišče Hermesa. Če bo pa v nedeljo popoldne dobovala, bo na tekmi odpadli.

SD Istok. V petek, 6. t. m., ob 19 strogo obvezen članski sestanek igralcev L. moštva pri Lovšinu. Prosim, val in točno! Načelnik

Vsakdanja Ljubljana po kronistovih zapiskih

Koruza, jabolka in kokoši

Tržni dan prvo sredo v oktobru je bil megljen in srednji. Nekki deček je od dolenskih strani pripeljal na trg vrhan mlekarski voziček koruznih storžev. Ze med potjo ga je neka petična ženska prestregla in pobarala, kaj vozi. Odgovor je bil: »Koruzo!« Obrnila se je in nos zavijala. Na trgu so gospodinjice voziček kar obstopile. Stari, v tržnih prilikah izkušeni stražnik je delal red okoli vozička in skrbel, da je deček dobil pošteno denar za koruzne storže, ki so bili po 3 lire. Poleg zelenjave, solate in špinacije je bilo na Vodnikovem trgu pri branjevih naprodaj tudi mnogo jabol, to pa na odrezke, kakor je določil Prevod. Pod starodavnim kostanjem na prvem otoku pa so bile v dveh vrstah naprodaj jarečke in kokoši. Toliko perutnine na trgu že kmalu ni bilo! Za perutnino je bilo malo interesnej in interesov.

Nepremičninski trg v septembru

Po podatkih zemljiške knjige in drugih uradnih zapiskih je letošnji september za javnost zaznamoval večje število zemljiških in knjižnih kupčij kot julij in avgust, ko je nastopilo nekoliko mrtvilo, vsaj na zunaj, akoprov so bili mnogi posredovalci ves čas zelo živahni in agilni. V septembru je bilo zaznamovano 31 kupnih pogodb, s katerimi so bile prodane v mestu in neposredni okolici ležeče nepremičnine za skupno vrednost v znesku 3.230.149 lir. Prodane so hile tudi nekatere starejše stanovanjske hiše v mestu.

Redke so dražbe posestev

Pri ljubljanskem okrajnem sodišču je bil v septembru podan le en sam predlog za uvedbo dražbenega postopanja, ko je zasebni upnik zahteval za kritje svoje terjatve v znesku 2750 lir dražbo nekega posestva. Prave sodne dražbe posestev pa so zelo redke, letos jih še ni bilo. Več dražb, ki so bile že lani ali še poprej predlagane, je bilo ustavljeno.

Veliki izbris hipoteknih posojil

Poleg mnogih vključenih milijonov posojil je bilo v septembru izbrisanih tudi mnogo hipoteknih dolgov in kreditov. Za izbris vključenih posojil je bilo septembra podanih 64 predlogov, ki so se nanašali na razna posojila, vključena na zemljišča v mestu in okolici. Pri 47 nepremičninah je bilo izbrisan 2 milijona 818.353 din hipoteknih posojil, pri 12 nepremičninah 601.850 lir in pri 5 nepremičninah 206.500 K. Najvišje izbrisan posojilo je znašalo 500.000 din in 375.000 lir. Kronska posojila so datirala iz iz časov pred prvo svetovno vojno, eno pa iz leta 1920, ko je bila pri nas veljavna še kronska valuta.

Za tatvino elektromotorja 10 mesecev

Da postane posestnik tat, je v kriminalni kroniki izredno redek primer. Nekki Joško, star 33 let, ki je doma iz izanske strani in stanuje v bližini Ljubljane, je 13. avgusta letos na Brezovici odpeljal posestnika Janezu Urbančiču 18.000 lirreden elektromotor. Za prevoz si je izbral tudi Urbančičev voziček. Tatvina je bila kmalu odkrita. Motor je bil vrnjen lastniku. Tat Joško L. pa je bil na okrožnem sodišču obsojen zaradi prestopa tatvine na 10 mesecev strogega zapora in v izgubo čestnih državljanov pravic za 1 leto. Joško, ki je tatvino priznal, dolej še ni bil kaznovan.

Naročnikom »NAŠE KNJIGE«

sporočamo, da izdeta 2. in 3. zvezek II. polletja V DRUGI POLOVICI OKTOBRA. ZALOŽBA »NAŠE KNJIGE« LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI Pred škofijo 5.

KINO »MATICA«

Film iz kolonijalnega življenja »KONGO EKSPRES« Willy Birzel, Marianne Hoppe, R. Deltgen. Predstave ob 16 in 19.

KINO »UNION«

Is čunalskega predpustnega vrvenja »PLES V OPERI« Paul Hörbiger, Marie Harell, Hell Fin. konzoller, Hans Moser, Theo Lingner itd. PREDSTAVE ob 16 in 19.15.

KINO »SLOGA«

Zubavna filmska komedija »SANTALA SEM O TEBI« Flita Benkhoff, Karl Schönbeck. Predstave ob 16 in 19.

GUNNAR GUNNARSSON:

NA BREGU ŽIVLJENJA

Roman 28

Ko je prispel do pristajališča, ni bilo nikjer žive duše. Čoln je treščil ob kamen na bregu in je obitčal — bilo je pa še kak tri voze plitve vode do brega. Kriti je skočil iz čolna — toda mu je segala do srede stegen. Vlekel in vlekel je čoln, porival in vlekel ga je, vendar ga je spravil le na nekaj komolcev bliže k bregu. Nato je obitčal nepremično.

»Kje pa ste vi?« je zavpil po bregu in bil ves rdeč v glavo.

Potem je potišal glas:

»Menda še vstali niso, ti zaspanci! Naj naj pa tu čakam s čolnom, polnim rib, in ne morem na suho!«

Nato je spet povzdignil glas in kričnil:

»Kam ste vsi šli, pravim! Ali mi ne more nihče malo pomagati!«

Bolšchal je po kopnem, ko da bi pričakoval, da mu bodo kamni na bregu ali hiše prišli na pomoč. Ves razkačen

Kronika nesreč in poškodb

Na Jegličevi cesti si je v torek opoldne pri padcu zlomil desno nogo dr. Ivan Mislavič. Z reševalnim avtom je bil prepeljan v bolnišnico. V Zidovski ulici stev. 6 je dobila hude poškodbe 20 letna frizerska pomočnica Ivica Martičeva, ki jo je zadela močan električni tok. — Pri padcu si je zlomila desno roko 50 letna delavka Vilma Rozmanova. Med igro je neki deček vrgetl drugemu kamen, ki ga je zadela v glavo. Sli so se pravo vojsko. S težjo poškodbo na glavi je bil iz te vojne pripeljan v bolnišnico 9 letni delavec sin Janez Špenko. — Ključavničarjev sin, 1 letni Tomislav Bergant se je z vročo kavo opeknil po obrazu.

Podeželski ponesrečenci v bolnišnici

Na Ježici se je pri cepljenju drv vsekal v desno koleno 16 letni posestnikov sin Anton Šrakar. V Horjulu si je pri padcu zlomila levo roko 17 letna posestnikova hčerka Tončka Buhova. — V Škofljici je padla z kozolca in se močno poškodovala po glavi in nogah 61 letna delavka Ana Štembalova.

Kaj je novega pri naših sosedih?

Z Gorenjskega

Poštarne pošiljke in brzobjavke za kraje, ki so poškodovani po letalskih napadih. V listu Kärntner Zeitung, z dne 3. oktobra t. l., beremo tole tozadevno poročilo: O priliki razrušenja stanovanjskih predelov po bombnih napadih je pravilno in hitro poštno poslovanje za dotično prebivalstvo največja pomena. Zatorej je dr. minister izdal posebno naredbo, ki določa, da se poštarne pošiljke in brzobjavke ne smejo zavrniti kot take, ki jih ni mogoče oddati naslovljencu, ampak se morajo poštni uradi potruditi, da pozvedo, kje so naslovljenci. Šele potem, če je takšno pozvedovanje brezuspešno, ostanjejo 7—14 dni pošiljke shranjene na pošti, nato pa naj se vrnejo.

Celovška dožentica v Grabštajnu. — Celovski okraj je obhajal svojo dožentico to nedeljo v Grabštajnu in sicer na graščinskem dvorišču, ki je bilo tozadevno primerno okrašeno s simboli kmečkega dela. Slavnostni govor je imel okrožni vodja dr. Pototschnigg, ki je predvsem pozdravil namest. najstarejšega občana, podpolk. Jereha, in zastopnika vojske, ki so prišli kot gostje iz mesta in je nato proslavljal delo kmečkih rok. V tem smislu je izročil krajevemu voditelju Jarzu iz Grabštajna zaslužni vojni križec I. stopnje, ki mu ga je podelil Führer. Poudarjajoč velik pomen kmečkega življa v znamenju vesplošne vojne je govornik končal z besedami trdnega zaupanja v končno zmago.

Na vzhodnem bojišču je padel v starosti 35 let višji desentnik Andrej Sadjak iz Pliberka.

Umrila je v Celovcu 58 letna vdova krojaškega, mojstra Uršula Vavpečič.

S Spodnje Štajerskega

O pomenu ljudskih kuhinj poroča »Tagespost« z dne 30. septembra t. l., in pravi, da so ljudske kuhinje zdaj, ko je toliko ljudi zaposlenih v oboroževalnih obratih, bolj in bolj potrebne. Seveda so ljudske kuhinje urejene smotno in ustrezajo vsem prehranjevalnim potrebam in so tudi pod zdravniškim nadzorstvom. Skoraj sleherna tozadevna kuhinja, ki jo vodijo člani delavske fronte, ima tudi svoj zelenjadni vrtič. Te kuhinje prejemajo tudi vse tisto blago, ki ga zalotijo pri kakih nepoštenih »črnohorzi-jancih«.

Sadje in zelenjava za tiste, ki morajo biti preseljeni je velikega pomena, piše »Tagespost« z dne 30. sept. t. l. in dodaja, da se morajo tisti kraji, kjer so preseljeni, sami oskrbovati s sadjem in zelenjavo, tako da je teh živil za vse dovolj, a če jih primanjkuje, jih morajo dodat kmečke občine a če jih tudi tu ni zadostno, pa se morajo določiti posebni dnevi v tednu, ko je mogoče ta živila nakupiti.

Poziv prebivalstvu. Nedavno je zborovala krajevna skupina Zgornja Radgona v ljutomerskem okraju, kjer je okrožni vodja Bauer pozval pooblaščenice in stranke članke na skupno sodelovanje v vesplošni vojni in je razložil tozadevni položaj in Spodnji Štajerski in na bojiščih. Končal je s trdno vero v zmago.

Potem je do brega prebredel vodo in je odhitel domov, hitel z majhnimi, gugajočimi se in racajočimi koraki; ves je bil moker in težkih nog.

Brž je pograbil putr, naglo je navrtal luknjo skozi veho in je stekel nato, držeč pred seboj putr z odprtim navzgor, nazaj k čolnu. Prišedši tjakaj, je splezal v čoln, se vsedel na veslaški klopec in je previdno majal čep v odprtini. Čim je bil zamašek oman, je skrbno dvignil putr, potegnil zamašek povsem ven, nastavljal na usta in je napravil izdaten požirek. In v majhnih presledkih še enega in dva in tri požirke. Ah, tako prijetno ga je praskalo po grlu in, čim je splozelo po grlu navzdol, se je porazdelilo po vsem telesu — kot dragoceno ugodje, kot višek blaženosti, kot voda življenja! Kot rečeno, ni šel Kriti nikoli v cerkev, zatorej ni imel prilike, da bi si osvežil vero iz otroških let. Zatorej ni vedel skoraj nič več niferse iz katekizma, vse je bilo že zdavnaj mrtvo in pozabljeno. Enega izraza pa se je venomer spominjal, z vsakim letom se mu je bolj obudil v duši, ker je bil z njim v zvezi resničnost: voda življenja! In je spet napravil požirek.

Nato si je dejal, da bo dovolj. Saj ne gre, da bi se opil, vsaj zdaj še ne. Dokler ni še govoril s faktorjem Thordsonom. In mimo tega je imel tu čoln poln rib.

Nenadoma ee je nečesa domislil.

Poskusil je, če je čoln na varnem. Brez dvoma je bil, saj ga ni bilo moči spraviti z mesta. Zares, čoln mu ne bo ušel!

Die Arbeitsmaid im Kriegsdienst. — Dekle na delu v vojni službi. (Atlantische Bilderdienst)

Odlikovanja. Desentnik Franc Koren iz

krajevne skupine Maribor V. je prejel železni križec 2. stopnje. — Vojak Janez Janež iz Zabljeka, občina Laporje pri Mariboru, je bil odlikovan z železnim križcem 2. stopnje.

Zborovanje mariborske krajevne skupine je bilo nedavno v glasbeni dvorani v Schmiederererji ulici. Po petju in nagovorih je spregovoril govornik te krajevne skupine, Rahle, za njim pa skupinski vodja Strobl.

Centralno pokopališče v Mariboru?

Maribor ima tri pokopališča na Pobrežju, t. j. južno-vzhodno od mesta. Mestna občina je imela svoje pokopališče na južni strani ceste Maribor—Duplek. Magdalenska župnija je ustanovila lastno pokopališče na severni strani te ceste. Župnija Sv. Marije (oo. frančiškani) so kupili nekaj tlik sedanjega vojno velike parcele tik mestnega pokopališča. Lansko leto umrli frančiškanski župnik p. Valerijan se je mnogo trudil, dokler se mu ni posrečilo ustanoviti za svojo župnijo primerno pokopališče z modernimi arkadami. Samo stolna župnija je bila tako rekoč brez pokopališča. Staro mestno pokopališče nepozabnega škofa Antona Martina Slomka ni več uporabno. Svoj čas je rajni stolni župnik in kanonik Franc Moravec kupil na Tezmem ob državni cesti Maribor—Ptuj veliko parcelo, kjer bi se naj ustanovilo centralno pokopališče za vse področje mestnih župnij. Začeli so sicer že tam pokopavati, a ker je bilo to pokopališče preveč oddaljeno od mesta, je ostala ta parcela nedotaknjena. Dosedanja pokopališča na Pobrežju pa se nahajajo v sredini velikega naselja, kjer še ni izpeljan vodovod. Zdravniški krogi so neprestano opozarjali, da iz zdravstvenih razlogov ni umestno pokopališče v sredi naselja. Sedaj se je zopet porodila ideja, da se naj pokopališča na Pobrežju opustijo, kakor so morali opustiti staro stolno pokopališče ter se naj na Tezmem zgradi centralno pokopališče.

Zapustil nas je po kratki in mučni bolezni ter odšel k Bogu po zaslužen plačilo, star 65 let, naš dober in nad vse ljubljani mož, oče, brat, stric itd., gospod

JAGODIČ FRANC

železničar v pok.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v petek 6. t. m. ob 4 pop. z Zal. kapela sv. Krištofa, na pokopališču k Sv. Križu. Ljubljana, Trovir, 4. okt. 1944.

Marija Jagodice, žena; Stanko, sin; Graceljan roj. Grbič, snaha; Marija, vnukinja ter ostalo sorodstvo.

Iz Hrvaške

Švicarski botri hrvaških vojnih sirot. Kakor javlja sarajevski »Novi list«, je švicarski Rdeči križ med švicarskimi meščani izvedel akcijo za prevzem določenega števila hrvaških vojnih sirot v popolno oskrbo, vzgojo in šolanje. V Zagrebu je bilo takoj izbranih 200 najrevnejših sirot, za katere se bodo brigali švicarski meščani, ki so se že obvezali, da bodo tem sirotam skrbniki, oziroma neke vrste botri in da bodo skrbili zanje vse, dokler ne bodo odrasli in postali samostojni, to se pravi, dokler ne bodo sami sposobni popolnoma odnosi zase. Tako so nastali prijateljski odnosi in poznanstva med malimi hrvaškimi sirotami in uglednimi švicarskimi meščani.

MALI OGLASI

Službe dobe

FANTA 14 do 16 let starega, ki zna ministrirati — sprejme takoj v službo za cerkev in dom — Uprava pokopališč pri Sv. Križu, Ljubljana.

MESARSKEGA POMOCNIKA sprejemam takoj. Jože Musar, mesar, Sv. Petra cesta 61. Ljubljana.

STAREJŠO OSEBO vestno in zanesljivo, sprejemam za vrtno delo in pokajo živini. Poleg prehrane dobi boljšo plačo. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Trajno zaposlenec« št. 8808. (b)

Polizvodbe

IZGUBIL SEM na potu iz Florjanske ulice v sredini mesta do pošte majhen pisemski ovitek, v katerem sta bila dva zdravniška recepta in ena srečka knjižne tombole. Najdite! dobi nagrado. Petrič — Florjanska 26.

Posestva

NEPREMICNINE PRODAI

TRAVNIK v izmeri 11.000 m² med potokom Črnuvcem in Potjo na Račovo jelšo.

PARCELO na vzhodni strani — 900 m² za 220.000 lir.

PARCELO na Viču, 6000 m² po 55 lir.

Realiteta pisarnja ZAJEC ANDREJ Tavčarjeva ul. 10.

V najem

DELAVNICO ali skladišče za soboslikarsko obrt isčem za takoj. Šušteršič Egidij, Strossmayerjeva ul. 10, istotam se sprejme tudi vajence s hrano in stanovanjem. (a)

Prodamo

Nekaj KRMILNE PESE naprodaj. — Poizve se krčma, Povšetova 55. (i)

GOZERICER št. 38, dobro ohranjeno prodam za 500 lir Deržaj, Slomškova 23.

MOSKE in ZENSKE plašče, obilice, moške čevlje (št. 43, 46) in ženske (št. 38) zamenjam za protiverednost, samo za drva ali premog. Vse blago je dobro ohranjeno. — Ogled dnevno: Povšetova ulica 33 a. (Kodeljevo.) (i)

SMOKING popolnoma nov (najboljše blago) za srednje velike postavo — prodamo ugodno po zmerni ceni. Ogled: Povšetova ul. 33 a. (Kodeljevo.) (i)

OTROSKE PLASČE čevlje, sušilke (za deklice 4—6 let) zamenjam za protiverednost, samo za drva ali premog. Vse blago lepo, dobro ohranjeno. Ogled dnevno: Povšetova ulica 33 a. (Kodeljevo.) (i)

Sobe

ISČEM SOBICO grem tudi kot gostanovalec, bolj v sredini mesta. — Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Cel dan odsotne« št. 8805. (s)

Kupimo

ELEKTRICNI MOTOR nov, od 4—5 ks s 720 ali 960 obrati, kupimo. Brata Vlač, Wolfova ul. 5. (k)

PRAZNE ZABOJE kupuje firma »Kartona« Kolodvorska ul. 3. (k)

ELEKTROMOTOR nov, s 4—5 lip, s 720 do 960 obrati kupimo. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 8796. (k)

Razno

NOGAVICE vseh vrst sprejem v krpasje. Zrimšek, Ciglarjeva 20. (r)

+Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljam žalostno vest, da nas je naša predobra mama, stara mama, prababica in tetka, gospa

Čudmila Jäger r. Geiger

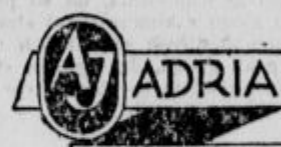
posestnica in vdova kavarnarja dne 28. IX. 1944 ob 22. uri v 88. letu starosti po dolgi mučni bolezni za vedno zapustila. Pogreb drage pokojnice je bil v soboto dne 30. IX. 1944 ob pol 3. uri popoldne iz hiše žalosti, Hinterhausgasse 18, na mestno pokopališče v Kranju. Priporočamo jo v vlag spomin in molitev.

Kranj, Ljubljana, 2. okt. 1944.

Zalujoča hči Angela Geiger; sin Oton Jäger; hčeri Karla Kerč, Ivanka in Anton Soršak z družinami; družini Teran, Polajnar in ostali sorodniki.

Ne pozabite!

ILLUSTRIRTE

Danes novi!

V 85. letu starosti je umrla gospa

Šešek Neža roj. Bricelj

Pogreb pokojnice se bo vršil v četrtek popoldne izpred hiše v Sp. Kašlju na pokopališču v Dev. Mariji v Polju.

Daleč od rojstnega kraja Veliko Mraševo pri Kostanjevici na Krki je v Vidnu, kjer je iskal v svoji dolgoletni težki bolezni zdravlja, umrl naš srčno ljubljani edini sin, brat, stric, in svak, gospod

Franc Jurečič

v starosti 27 let.

Truplo blagoga Francita je bilo pokopano dne 30. septembra t. l. v Vidnu.

Sveče maše zadušnice se bodo brale v stolnici.

V neotolajšiji boli: Martin, oče; Franciška, mati; Karolina por. Zorko, Marija por. Zaren, sestre; Franc Zorko in Franc Zaren, svaka, ter ostalo sorodstvo. Kostanjevica na Krki, Ljubljana, dne 4. oktobra 1944.

Zahvala

vsem, ki so se udeležili dne 19. IX. 1944 pogreba mojega nepozabnega soproga

Ignacija Merherja

bišnega posestnika, gostilničarja, bivšega dolgoletnega župana in okrajnega načelnika gasilskih društev.

Posebna hvala častiti duhovščini, dr. Oražmu, vsem gasilskim društvom in pevskemu zboru.

Prigrica pri Ribnici, 4. oktobra 1944.

Zalujoča ANA MERHAR.

Dotrpel je naš ljubljani soprog, dobi oče, ded, praded, brat, stric, svak in tast, gospod

Dr. PRETNER

MATEJ

odvetnik

K večnemu počitku ga spremimo v petek, dne 6. t. m. ob 3. uri popoldne z Zal. kapelo sv. Jožefa na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, Bled, Zagreb, Beograd, Trst, dne 4. okt. 1944.

Globoko Zalujoči: MARIJA, soproga; EDITH por. OKRETIĆ, EGON, ing. ALEKSANDER, dr. LEON, otroci

In ostalo sorodstvo.

Tako so nam kvarili mladino

Razkritja o komunistični mladinski organizaciji SKOJ kažejo, da so komunisti skozi 25 let načrtno zastrupljali slovensko mladino s svojim brezbožnim materializmom in revolucionarno teorijo

Ljudje, ki danes vodijo komunistično revolucijo na Slovenskem — Kardelj, Kidrič, Baebler, Boris in Vito Kraigher ter kar je še oblastnikov v komunističnih vrstah, so izšli iz mladinskih komunističnih organizacij. Od mladega so se vzgajali za komuniste, so študirali dialektični materializem, zmotne gospodarske nauke Marxa in Engelsa, revolucionarno teorijo Lenina in drugih njenih teoretikov. Samo dolgoletna priprava od mladih let jih je usposobila, da so prevzeli vodilno vlogo v komunistični stranki. Namen komunističnih mladinskih organizacij je prav v tem, da vzgajajo stanoizirane komunistične revolucionarje in jih šolajo za delo v partiji.

Mednarodna mladinska komunistična organizacija

Organizatorji mednarodnega komunizma so vedeli, kakšen pomen ima mladina pri vseh gibanjih, zato so jo poskušali zajeti v svoje mreže. Poleg komunistične mladinske organizacije Kom-somol v Sovjetski Zvezi so ustanovili še Mlado komunistično internacionalo. Internacionala je imela sedež v Moskvi, njeno tajništvo je vodil boljševik Kosarev. Njen namen je bil, da razširja komunističnega duha med mladino pod krinko športa, zabave ali dobrodelnosti.

Mladinska internacionala je zajemala mladino v starostni dobi od 14. do 24. leta. Za otroke do štirinajstega leta pa si je ustvarila posebno organizacijo »Rdeči pionir«, ki naj bi na zunaj posnemala skavte in obdelavala tudi otroke nekommunistov. O namenu »Rdečega pionirja« so boljševiki sami izjavili: »Otroško komunistično gibanje tvori del proletarskega gibanja. Njegov namen je vzgajati komuniste in narediti iz njih krepke borce za koristi delavskega razreda (komunistične stranke).

Pionirsko gibanje ni gibanje za otroke, ampak vojskovanje se organizacija v rokah stranke in Kom-somola.

Mlada komunistična internacionala in »Rdeči pionir« sta imela obsežno časopisje. Za vso internacionalo je izhajala revija »Internationalna mladina«. V posameznih državah pa so poleg tega izhajali še rdeči mladinski časopisi: v Angliji »Challenge«, v Franciji »L'Avant-garde« in »Jeunes filles de France«; za pionirje pa revija: »Le jeune Camarade« (v Franciji), »Pionieren« (Danska), »De jonge kameraad« (Holandija) in »La jeunesse ouvrière et communiste« (Belgija).

Komunistične mladinske organizacije pri nas

Izza zloma Jugoslavije so komunisti intenzivno organizirali mladino in jo pripravljali na svojo revolucijo. Imeli so precejšnje uspehe, saj je bila mladina tista, ki je šla prva v hribe in se je najbolj zagrezeno borila, pa je zato imela tudi največje izgube. Tito je na drugem kongresu USAOJ-a (Ujedinjeni savez antifašistične omladine Jugoslavije) imel cel govor z naslovom: »Omladina sestavlja tri četvrtine naše vojske«. Drugi komunist, Aleksandar Ranković, pa je izjavil, da je v hribih padlo že okoli 40.000 kom-somolcev.

Komunistična mladinska organizacija, ki ima podoben značaj kakor OF, je Zveza slovenske mladine — ZSM. To naj bi bila organizacija »mladine vseh nazorov iz vseh taborov«. Enako vlogo kakor partija v OF naj bi imela v »Zvezi slov. mladine« — ZKM (Zveza kom. mladine) ali, kakor se navadno imenuje — SKOJ (Savez komunistične omladine Jugoslavije). Tako je ZSM prikrita, SKOJ pa odkrito komunistična organizacija; ZSM je krinka, orodje SKOJ-a.

V rdečih mladinskih organizacijah se upošteva tudi starostne razlike: člani do 14. leta so pionirji; člani od 14. do 24. leta Skojevci.

Posamezne skupine imajo tudi svoja podtalna glasila. Za pionirje izhaja »Slovenski pionir«, ilustriran list z zgodbicami, ugankami, »dopisi« itd., ki pa so vsi, prav vsi usmerjeni v to, da se mladina boljševizira. V listu izhajajo odlomki iz Iljinove knjige, ki je pred par leti izšla javno v Ljubljani. Iljin: Priroda in ljudje. — »Pokrajinski komitet Zveze komunistične mladine Jugoslavije«, izdaja »Mladopot«, glasilo SKOJ-a na slovenskem ozemlju. List »Mladina« je glasilo »Zveze slovenske mladine«; urednica temu listu je Vilma Baebler. Za vzgojo komunistične mladine potrebujejo komunisti tudi komunistično učiteljstvo, komunistične šole in učne načrte. O vseh teh vprašanjih razpravlja list »Prosveta«, »list za šolska in učiteljska vprašanja«. Komunisti podzavestno sami čutijo, da je njihov nauk zmoten in da ga bodo uveljavili samo s silo: s silo svoje načrtno lažnive agitacije in tudi s fizičnim nasiljem. Njihova lažna agitacija mora torej zajeti vso maso, vse stanove v masi. Zato imajo toliko in tako razširjenega podtalnega tiska.

SKOJ-evci pa imajo povrh tega ukaz, da izdajajo po posameznih brigadah svoje liste, za katere bi moral prispevati vsak SKOJ-evce članke. Na seslanku SKOJ-a III. bataljona VIII. »udarne brigade«, dne 22. maja 1944. so n. pr. kontrolirali te sklepe, ki so jih naredili na prejšnjem sestanku: 1. Da se do prihodnjega sestanka ostrižejo vse tovarišice (op.: komunistkam v hribih je treba še to zapovedati!). 2. Da se sprejmejo vsi tovariši v SKOJ. 3. Da bo vsak sekretar napisal en članek do prihodnjega sestanka. In sekretarka Olga Kočevar poroča biroju brigade o teh sklepih: »Torej: tovarišice

so se strigle. Članka ni napisal noben tovariš. Videti je, da morajo SKOJ-evce precej priganjati, če hočejo imeti polne stolpce svojih lističev.

Komunistični mlad. kongresi

Komunisti so se za svojo agitacijo med mladino od nekdaj posluževali množičnih mladinskih shodov. Prirejali so jih za vso Evropo ali za posamezne države že nekoč, v mirnem času, v legalnih oblikah in pod zelo različnimi, nasprotujočimi si krinkami. Leta 1934 so organizirali svetovni mladinski »pacifistični kongres« v Bruslju, l. 1936 v Ženevi (tega so se udeležili tudi slovenski komunisti) l. 1937 v New Yorku. Drugič so se posluževali drugačnih krink. Tako so v Beogradu leta 1939 za akademike ustanovili organizacijo »za obrambo domovine«, v kateri naj bi se komunisti javno vežbali z orožjem; o tej organizaciji in njenih mitingih je pohvalno pisala beograjska masonska »Politika« in so jim pele slavo moskovska »Izvestija«. Mitinge z najrazličnejšimi pretvezami so organizirali komunisti tudi na ljubljanski univerzi, dokler jim ni tega zavedna katoliška mladina preprečila.

Tradicijo prirejanja kongresov so komunisti ohranili še danes. Tudi zdaj jih prirejajo za SKOJ-evce vseh slovenskega ozemlja, za SKOJ-evce bivše Jugoslavije itd.

»Ujedinjeni savez antifašistične omladine Jugoslavije« je imel doslej dva »kongresa«, prvega l. 1943 v Bihacu, drugega l. 1944 od 2. do 6. maja. Na teh kongresih ni več potrebna krinka, kot je bila potrebna včasih. Tu je vse komunistično: zastave, govorniki, govori, sklepi.

Tudi »Zveza slovenske mladine« prireja kongrese. Prvega je imela oktobra 1943, drugega letošnje poletje.

Namen »kongresov« je, da bi komunisti SKOJ-evcem, ki begajo strgani in umazani po hribih in jim morala vedno bolj pada, spet vzbudili navdušenje v množični manifestaciji z demagoškimi govori, preračunanimi na psihologijo sestradanih in izmognanih tolp podivjane komunistične mladine.

Ustroj komunistične mladinske organizacije

Širša organizacija naj bi bila »Zveza slovenske mladine«, za vse, ožja pa SKOJ — samo za komuniste. Praktično se obe organizaciji krijeta ne samo po namenu, ampak tudi po obsegu in številu članstva. »Zveza slovenske mladine« je le varljivo nevtralo ime za SKOJ.

Organizacija SKOJ-a je dvojna: organizacija hribovskih SKOJ-evcev v oboroženih komunističnih tolpah in krajevna organizacija.

a) Krajevna organizacija. — Podatke povzemamo po učbeniku neke komunistke iz osme »udarne brigade«.

»Najnižja SKOJ-evska enota je aktiv, ki se postavi tam, kjer se mladina zbira (v šoli, v tovarni, na vasi). Višje oblike so RK, OK, PK (rajski komitet, okrožni komitet, pokrajinski komitet) in končno CK-SKOJ-a (centralni komitet SKOJ-a). Možna pa je — in se tudi tako prakticira tam, kjer je sestajanje nemogoče — da so lahko tudi SKOJ-evci izven aktiv. Izbere se biro, ki ima štiri člane in vsak tak član veže skupino na terenu. Ti SKOJ-evci se vežejo z najbolj konkretnimi nalogami na terenu.

Torej: aktiv, več aktivov tvori rajon, ki mu je na čelu rajonski komitet, več rajonov se združuje v okrožje, ki ga vodi okrožni komitet, iz več okrožij se sestavlja »pokrajina«, ki ji načeljuje pokrajinski komitet.

b) Vojaška organizacija. — Učbenik pravi: »Po vseh četah so postavljeni aktiv, ki združujejo vse SKOJ-evce čete pod vodstvom sekretarja v aktiv.

Sekretarji četnih aktivov skupno z zato določenim sekretarjem bataljonskega biroja tvorijo bataljonski biro.

Sekretarji bataljonskih birojev tvorijo brigadni biro, ki ima svojega sekretarja, ki ni vezan na noben bataljon, temveč vodi ves SKOJ cele brigade. Brigadni biroji so neposredno podrejeni pokrajinskemu komitetu (op.: tu se kaže zveza med vojaško premično organizacijo in med krajevno, nepremično organizacijo SKOJ-a).

Če so bataljoni odredov v medsebojni neposredni bližini, se organizira tudi odredni biro, ki je podrejen tistemu okrajnemu komitetu SKOJ-a, na katerega teritoriju se odred nahaja. Ker pa so čisto bataljoni enega odreda v veliki medsebojni oddaljenosti in bi bilo njihovo skupno delovanje oteženo, se še posamezni bataljonski biroji neposredno vežejo in podrejujejo okrajnemu komitetu.

Zanimivo je, kakšni so pogoji za vstop v SKOJ. O tem je bil sestavljen poseben obrazec vprašalne pole, ki je bil izdan 3. januarja letos. Podpisala ga je Vilma Baebler, sekretarka GIO-ZSM (glavnega izvršilnega odbora ZSM). Skojevec sam mora izpolniti te podatke: ime, priimek, ilegalno ime; rojstne podatke, poklic, od kdaj je član SKOJ-a, v kakšnih organizacijah je bil prej, ali in od kdaj je član KPS, kje dela (okrožje, rajon, »brigada«, »bataljon«), kakšno funkcijo vrši, za kakšno delo se čuti najspodobnejšega, kakšna je njegova ideološka izgradnja, kaj sodi sam o sebi (avtokritika).

Nadrejeni forum SKOJ-a pa mora dati oceno značaja Skojeveca, oceno sposobnosti, oceno delavnosti, oceno predanosti in discipline ter še razne opombe.

Vsakoga Skojeveca torej opazuje njegov nadrejeni forum in ga preišče do obisti, da ga laže popolnoma zajame in usmeri vse njegovo delo v uničevalno, zločinsko revolucijo.

SKOJ-evci so pripravljali atentat na kralja Aleksandra

SKOJ ni nastal šele z začetkom komunistične revolucije, marveč se je ustanovil že ob postanku Jugoslavije in je vzgajal revolucionarne rovarje ter pripravjal revolucijo!

Komunistični učbenik pravi o zgodovini SKOJ-a: »Razvoj SKOJ-a je tesno povezan z razvojem partije. SKOJ se je začel razvijati istočasno s KPJ, to je bilo l. 1919.

SKOJ je vodil v letih 19, 20, 21 in 22 mladinsko borbo. Aktivnost pa je bila samo v večjih mestih kakor v Ljubljani, Zagrebu, Splitu, dočim je mladina v manjših mestih ostala neorganizirana. V tem času so se pojavili voditelji SKOJ-a, ki danes stojijo na čelu KPS.

»Partija in v zvezi z njo SKOJ sta imela tedaj več slabosti. Politična slabost je bila to, da ni iskala zaveznikov in je hotela revolucijo izvesti samo z delavci brez inteligence in brez kmeta. Tudi organizacijsko je bila Partija zelo slaba. Ni bila predložena, imela je vse polno oportunistov, socialdemokratov itd. Tudi v programu samem so bile napake. (Sima Markovič.) Vse te začetne slabosti Partije so tudi elabosti SKOJ-a obenem.

»V razdobju od leta 18-22 je buržoazija zbirala moči. Decembra 1922 je zadala komunističnemu gibanju in Partiji težak udarec s tem, da je izdala proglas, zakon o zaščiti države. KP je bila prisiljena iti v ilegalnost. Ker na ta udar ni bila pripravljena, ker so bili voditelji brez izkušenj in ker so imeli v svojih vrstah vse polno kolebljivih elementov, se je organizacija razbila. Isto je bilo s SKOJ-em, ki je kot organizacija razpadla. Nekateri partijski so ponovno skušali organizirati, pa so bili premalo izkušeni. Posamezni SKOJ-evci so vršili teroristična dejanja na posamezne predstavnike države. Tako je leta 1923 SKOJ-evce Alija Aliagić naredil atentat na ministra Draškovića, ki je izdal zakon o zaščiti države. Istega leta je v Beogradu

SKOJ-evce Sterija poskušal atentat na kralja Aleksandra. Aliagić je bil obojen v Zagrebu, Sterija pa obojen na 20 let robije. Tako je SKOJ životaril do leta 1929, ko se je zopet postavil na noge ter se vezal z delavsko mladino in nekaterimi intelektualci.

»Prešli so k organiziranju legalne masovne organizacije in sicer Saveza radniške omladine. To je kopija partijskega legalnega dela. Delo SKOJ-a pa v tem času ni bila samo ekonomsko politična borba. Teroristične težnje so se še nadalje širile v SKOJ-u. Z nastopom Živkovićeve šestojanuarske diktature je bila organizacija uničena. To stanje je trajalo leta 1929, 1930 in 1931.

»Konec leta 1932 se SKOJ konsolidira. Začne se SKOJ-evska organizacija v glavnih centrih: Ljubljana itd. Zdaj so tvorili glavno maso SKOJ-a študenti. Poleg njih je bil majhen del delavske mladine. V tem času je bil SKOJ po svoji organizaciji in načinu dela kopija Partije. Od mladincev se je zahtevalo isto kot od partijcev. Leta 1933, posebno pa l. 1934 je bilo še slabše.

»Leta 1935 se je vršila četrti zemeljska konferenca, na kateri je bil zbran CK SKOJ-a (Centralni komitet SKOJ-a). Poleg tega se je vršil tudi šesti kongres KIM (Komunistična internacionala mladine) v Moskvi. Ta kongres je preokretnica za delo SKOJ-a.

SKOJ vodi podpirne akcije za špansko revolucijo

Skojevska organizacija ta čas ni bila povsem skrita, ilegalna, marveč si je znala poiskati krinke, da je lahko izrabljala tudi legalne oblike. Komunistični učbenik poroča: »Komiteji so bili tako številni, da jih niso mogli zakonspirirati (držati v tajnosti). V jeseni l. 1935 so bile večje provale, vendar pa je bil SKOJ tako dobro organiziran, da ga s tem niso razbili. Od leta 1935 se začne delo mladine mest in dežele v smislu KIM-a (Komunistična internacionala mladine).

»Leta 1937 so bili postavljeni novi začasni voditelji. SKOJ postane bolj masiven. Pri CK-KP Hrvaške, KP Srbije, Črne gore in Slovenije se organizirajo mladinske komiteje.

L. 1937 je čas, ko je komunistem tudi pri nas začel izjavljati navodila Dimitrova s VII. kongresa Kominterne — naj se poslužuje parole boja proti fašizmu. To leto je internacionala posvetila posebno pozornost boljševizaciji Balkana. Ne samo SKOJ, vsa kom. partija Jugoslavije je dobila takrat novo vodstvo. Takrat je stopil na čelo stranke Tito. V Parizu je bil aprila t. l. shod vodilnih osebnosti balkanskih in srednjeevropskih kom. strank. Sklenjeno je bilo, da se ustanovi v vsaki državi toliko strank, kolikor je v nji narodnosti. Vse se podredijo Centralnemu komiteju KP Jugoslavije, ta pa ne bo več podrejen direktno Moskvi, ampak pariški podružnici. Na Jugoslavijo so se vrgli boljševiki zato, ker je začela voditi pomirjevalno politiko do Nemčije in Italije.

SKOJ je pokazal močno delavnost, pravi komunistična zgodovina. »V tem letu postane SKOJ nosilec mladinske borbe proti fašizmu. Rezultat tega dela so organizacije: 1. Savez za obrambo zemlje v Beogradu, 2. pokret za obrambo demokracije »Španije« (organizirali so odhod poslovalcev v Španijo, zbirali so material za špansko vojsko, pisali pisma in podlistke za špansko revolucijo), 3. organiziral se je pokret za pomoč Čehoslovaki, vršile so se velike demonstracije v tem smislu.

Iz komunistične avtentične zgodovine lahko vidimo, kako natančno je bila organizirana rdeča organizacijska mreža za pomoč Španiji, kako so se izrabljale simpatije do Čehov, kako dobro, premišljeno so komunisti opravljali to, čemur pravimo »propagandna čustva«. Samo nalvneži so mogli misliti, da je vse to spontan pokret.

Toda spontanih, neorganiziranih pokretov v zgodovini ni. Krinke in manifestacije za navidezne cilje je kom. partija in z njo SKOJ menjavala po premisleku.

Leta 1939 se je pričela nova taktika. Dotedanji navdušeni rdeči pristaši »velikih demokracij« Sovjetije, Francije in Anglije, so nenadoma začeli borbo proti imperializmu.

Zgodovina SKOJ-a piše: »SKOJ je vodil ne samo borbo proti fašizmu, marveč tudi borbo proti imperializmu, zlasti ob začetku imperialistične vojne l. 1939. Parola je bila: niti Berlin, niti Rim, niti London, pač pa Moskva. Vodili so borbo proti lakoti, proti težkemu položaju mladine, proti špekulantom, pozivali so vse organizacije na to borbo (klerikalne organizacije, slovenske fante in dekleta, sokole in sploh vse organizacije, ki bi jih naj podpirale v tej akciji). Voditelji teh organizacij pa niso pristali na to, ampak so spor med njimi in med SKOJ-em še poglobili.

Komunistična smer javnih, v legalni obliki izvedenih skojevskih akcij je postajala očitna, da ji trezni ljudje niso več nasedali. Dvigali so se številni resni opomini pred rdečo nevarnostjo, ni pa bilo dovolj energičnih ukrepov, da bi nevarnost odstranili.

SKOJ in druge komunistične organizacije

Komunisti organizirajo vse strogo centralistično. Tudi SKOJ je podrejen vodstvu partije in ima le samostojnost v izvajanju njenih navodil ter pravico, da ji stavi predloge. Poglejmo učbenik! »SKOJ je poseben samostojni sektor v delu komunistov. Naloga SKOJ-a je povesti mladino na stran proletariata... kaj je SKOJ?«

»SKOJ je samostojna, posebna organizacija proletariata (proletarske mladine) v Jugoslaviji. Njegova naloga je, da vodi mladino po poti v partijo.

»SKOJ se od partije bistveno razlikuje, ker je SKOJ masovna, medtem ko partija ni masovna organizacija. V SKOJ more stopiti vsak mladinec, čeprav nima tako visokih kvalitet. Ni treba, da je najboljši, da le dela za našo NOV in obenem za partijo, kar je čisto razumljivo. Saj partija je avantgarda OF — saj te narodno borbo jača partija. Tisti, ki vstopi v SKOJ, mora poznati partijo in mora obenem priznati vlogo partije kot avantgarde. Vsak Skojevec si mora, ko vstopi v SKOJ, pridobiti temeljno komunistično znanje. (Zato mora odobravati in sprejeti vse, kar partija naredi.)

V točki 4. je rečeno: »SKOJ je vzgojna organizacija. V njem so mladina vzgaja v komunističnem duhu... Vzga-jati jih mora SKOJ s samoizobrazbo, s študiranjem Marxa, Engelsa, Lenina, Stalina...«

Temelj skojevske vzgoje je dialektični materializem.

Pršli smo do bistva vprašanja, do idejnega ozadja komunistične organizacije, do komunističnega svetovnega nazora. Nevarnost komunizma namreč ni morda le v njegovem napadu na osebno svobodo, na zasebno lastnino, na politično strpnost, marveč v njegovem celotnem svetovnonazorskem sistemu, ki je dosledno in borbeno materialističen. Zato so komunistične tolpe nevarnejše kot bi bile rokovnjaške, ker jih vodijo zločinske ideje.

Komunisti mladino natrpavajo po težjih in predavanjih s svojo teorijo. Učijo jih, kaj je OF, kaj KP, kakšno je komunistično razmerje do narodnostnih, političnih in gospodarskih vprašanj itd.

Predvsem pa jih zastrupljajo z materializmom. Našli so se številni zvezki, zapiski preprosti kmečkih deklet, ki se začenejo z vprašanji: kaj je dialektični materializem, kakšen je njegov pomen itd. Vidimo, da gre tukaj za svetovnonazorski boj, za osnovo vsega in ni težko spoznati, da moremo v tem boju zmagati le, če nasproti satanskemu komunističnemu svetovnemu nazoru postavimo pravega, krščanskega, če ga študiramo in se vanj poglobljamo. Kakor začenejo komunisti vzgojo mladine z osnovnim vprašanjem, kaj je dialektični materializem, tako moramo tudi mi začeti vsako vzgojo z izhodiščnim vprašanjem, ki ga Cerkev postavlja na začetek katekizma — z odgovorom na vprašanje, čemu smo na svetu.

RDEČA KOLOBOCIJA

MIME IN MIMA

Besedi vezani in prozi
še dvakrat pet in dvajset slik
izreden dale čar in mik.

So manifestirte die Laibacher Schuljugend gegen den Kommunismus. — Tako je ljubljanska srednješolska mladina protestirala proti komunizmu.